

SABBATH LEH SUNDAY THŪA ZÀWHNA & CHHĀNNA

Ziaktu: Pastor PL Biakchhawna

Zàwhna: Engvangin nge Seventh-day Adventist-ho hian Inrinnî hi in sèrh?

Chhānna: Inrinnî kan sèrh lova, Chawlnhî (Sabbath) kan sérh zâwk a lăwm! ‘Inrinnî’ tia in lo sawi thín hi Bible hian ‘Chawlnhî (Sabbath) sèrh ràwh’ tiin a lo sawi zâwk a, chuvangin kan sèrh mai a ni.

Zàwhna: Chuti a ni maw? A nih leh Sabbath nî keini’n ‘Inrinnî’ kan lo tih mai chu engtin nge Pathian Chàwlnhî a ni tih in hriat theih?

Chhānna: Bible-ah Pathianin ‘Nisàrihnî chu Chàwlnhî (Sabbath) a ni’ a tih avangin. (*Exodus 20:8-11; 16:23-30; 23:12; 31:15; 34:2; 35:2; Leveticus 23:3; Genesis 2:1-3; Deuteronomi 5:14* en la).

Zàwhna: A nih leh, Sabbath nî hi a ní sàrihna nî tak a ni tih engtin nge in hriat theih? Sunday nî pawh hi Thàwhṭanni aṭanga kan chhiar ṭan chuan ní sàrihna a ni vê thova, chutiang zêlin eng nî pawh hi a chhiar ṭanna a zirin ní sàrihna a ni thei vék tho lo maw?

Chhānna: Eng nî pawh hi a chhiar ṭanna a zirin ní sarihna chu a ni thei tēhméuh mai! Amaherawhchu, mahni dùh hun hun aṭanga kan lo chhiar ṭan mai chu a dik thei lovang. Bible-a Pathianin a lo sawi ang zêla kan chhiar ṭan vê a ngai a. Chutilochuan keini’n ‘Nisàrihna’ kan tih leh Bible-in “nisarihna” a tih chu a ìnpèlhsàwlh nuai mai ang. Pathianin ‘Nisàrihnî’ a tih chu kan hriat fùh theihna tûr chuan Pathianin a lo chhiar ṭanna ‘ní khàtna’ a tih aṭanga kan chhiar ṭan vê a ngai dâwn a ni. Entîrnân, thlalêra *manna* a tlâk lai pawh khân ní rùk chhûng zawng a tlâ a, ní sàrihnî tàk erawh chuan a tlâ ngai lo (*Exodus 16:4-35*). An dùh hun hun aṭanga an chhiar ṭan aṭanga ní sarihna zêlah a tlâ lo zêl mai ni lovin, Pathian chhiar dān angachhiara a ní sàrihna zêlah a tlâ lo zêl zâwk a ni. Chuvangin, dùh hun hun aṭanga chhiar ṭan ngawt lovin, Pathianin a chhiar ṭanna nî tak aṭanga chhiar ṭan vê zâwk tûr kan ni tih a tilang chiang hlê zâwk a ni.

Zàwhna: Chuti a nih sí chuan engtin nge Pathianin nî a chhiar ṭanna nî tak chu kan hriat theih tāk ang le?

Chhānna: Chumi hre thei tûr chuan Bible báwk kan en a ngai rêng a. Bible chuan tûna keini’n Sunday, Isua thàwhlehna nî tia kan lo sawi thín hi ní khàtna (chàwlhkàr tîna ní chhiar ṭanna, *first day of the week*) tiin Thúthlung Tharah hian vawi riat vél a târlang a, chuvangin kâr khàta ní chhiar ṭanna atāna ní hmasaber kan lo hre thei tâ a ni (*Matthaia 28:1; Luka 24:1; Marka 16:2, 9; Johana 10:19; Tîrhkohte 20:7; 1 Korin 16:2*).

Zàwhna: Chuti chu keini’n Thàwhṭannî aṭanga kan chhiar vê ngawt hi chu a dik chiah lo a ni maw?

Chhānna: Bible-a Pathian mìn hrih ang chu a ni lo a lăwm!

Zàwhna: A nih leh kan hotûte'n, "Apostolte pawhin Isuâ thàwhleh nî an lo ngai pawimàwh tàwh zâwk a, chhang phèl nân leh ìnpàwlho nân an hmang ðhîn a, an lo sèrh reng a ni," an tih hi a dik em?

Chhãna: Dik àwzâwng lo mai! Bible-ah Apostolten Sunday an sèrh tih rêng tlar khàt pawh a lang lo. Ngaihpawimàwh zâwkna pawh an nei hèk lo. Chhang phel nâna an hman avangin sèrh tûr tihna a ni chuang lo. Chuti nise, Tirhkohte 2:46-te kan chhiar chuan "Nî tìn chhang an phel" tih kan hmû a, chuti a nih chuan nî tìn sèrh tûr tihna a ni dâwn a sîn! In hotûte chuan an hre fùh lo deuh a nih chu. Chutiang a nih rau rau chuan 'Nîtin chhang an phel' sî a, nîtin hi sèrh lăw lăw ang hmiang!

Zàwhna: 'Thlarau Thianghlim thlènna nî (Pentecost) a nih avangin kan sèrh tàwh zâwk tûr a ni' tiin mìn lo zirtîr ðhîn a, chû chu a dik em?

Chhãna: Dik àwkawng lo mai! 'Pentecost' tih chu 'sawmngãna' tihna a ni a, a ní 50-na sèrh tûr thû rêng rêng Bible-ah a chuang lo. Thlarau Thianghlim thlèn nî a nih avanga sèrh tûr ni ta se, Kaisari khuaa Thlarau Thianghlim a thlèn nîte kha Sunday a ni lêm chuang lova, Efesi khuaa Thlarau a lo thlèn pawh khân Sunday a ni chuang sî lova! Thlarau thlèn nî a nih avanga sèrh tûr a nih dâwn chuan sèrh tûr a tam lutùk ang, zirtîrna dik lo tak a nih chú!

Zàwhna: A nih leh, kan hotu mì thiam tak tak, BD lai zir chhuak tàwhte pawh hian "Sunday nî hi Lalpâ nî a ni a, Thlarau Thianghlim thlènna nî, thlân aþanga sual zawng zawng hnèha A thàwhlehna ni ropui a ni baw, chuvangin a thàwhlehna kan ðawmpuina a ni, chuvangin Lalpâ nî a ni," an tih hi in pawm ve thei em?

Chhãna: Pawm thei love! Sunday kan sèrh hian a thàwhlehna kan ðawmpuina a ni lova. A thihna leh thàwhlehna nêna kan ìnzawmna chu Rinna avanga sual síma bapisma kan chànaah hian a ìnngàt zâwk a ni, Rome 6:4 en la. Bible-ah hian Sapþawngin Lalpa Nî sawina ðawngkam chihnih The day of the Lord tih leh The Lord's day tih a awm a. Mizo ðawng chuan Lalpa ni tih v eve a ni mai a. The day of the Lord tih chu Isua lo kal lehna ni sawina te, Aigupta ho leh Babulon a hremna ni leh hmelmate a tihtlawmna ni sawina atan hman a ni ðhîn. The Lord's day tih chu Lalpa puala a ni bik ama ta sawina a ni a, chu chu Sabbath sawina a ni. Sunday nî hi Bible-in 'Lalpâ Nî' (the Lord's day) a tih hi a nì ngai rêng rêng lo. 'Lalpâ Nî' tia Bible-in a lo sawi, Pathianin Amâ pual bîk leh A chuâm atâna A ruat bîk, 'Ka ní thianghlim' tia a lo hàuh ðhîn chu, nísàrihna Chàwlhni hi a ni zâwk (*Isaia 58:13-14* en la). Amaherawhchu, Sunday nî hi 'Lalpâ Nî' tia an lo làm tâkna chhàn chu Sabbath aiah Sunday hi an lo serh tak avang khan, AD 325 kumah Roman Catholic Bishop Silvester I-a chuan Sunday chu 'Lalpâ Nî' tia a lo vuah tâk zâwk vâng a ni. Chùmi hmâin Kristiante zîngah leh Judahote hunlai pawhin chutiang lànna rêng rêng a awm lo (*Ecclesiastical History* by Ludoricumlucium, cent. 4, chap. 10, page 739-740 edition p. 124).

Zàwhna: 'Bible-in Nísàrihna nî (Sabbath) a tih hi chu Judate tân chauh a ni a, keini tân a nì vê lo,' tia kan hotûte'n mìn hrilh hi a dik em?

Chhãna: Dik lo, Saabbath ni hi Judate tân chauh a ni tih hi Bible-ah khawilaihahmah a awm lo. Isuan Marka 2:27-ah, "Chàwlhni hi mihring tâna siam a ni," a ti zawk a ni. Judate chauh kha mihring an nih chuan le Judate tân chauh a nì tih chu a dik ang. Mahse Judate awm hma daih tawhin ni ruk chhunga khawvel a siam zawhah nisarih ni ((Sabbath) chu mihringte tan a lo siam daih tawh a ni. Chuvangin chawlhni hi mihring tana siam a ni tih hi Isuan a sawi a ni. In hotûte chu mihring an ni vê lo'm ni? An nih vê chuan an tân pàwh

siam a ni a, an sèrh vê ngei tûr a ni ang.

Zàwhna: “Sabbath sèrh tûr thû hi Juda-ho hnênah chauh a sawi a, keini hnênah a sawi vê lo, chuvangin keini mìn huam tel vê lo,” te an tì lèhzêl si a?

Chhãna: Chutianga kan ngai dâwn a nih chuan, ‘Tual thàt sùh. Rù sùh. Hêk sùh. Uirê sùh,’ tih leh a dang rêng rêngte pawh chu Judate hnêna a sawi vék a ni a, “A ring a piang chhandàm an ni ang” tih te, a vai mai hian Juda-ho hnêna sawi vék zâwk a ni. Rínna avanga khawngaiha chhandamna chén hian keini hnêna a hràna sawi a nei chuang hlei nê! An ngaihdân a fùh lo deuh a nih chu! Engpawh nise Isuan, “In hnêna ka sawi hi mí zawng zawng hnêna sawi ka ni,” (*Marka 13:37*) a ti a, chû chu kan ring mai! Bible-in Judate tân chauh tih a sawi bawk sî lova.

Zàwhna: Nih leh, “Isuâ lo pian hnù lam, Thuthlung Thar bù lamah hian Sabbath sèrhna lam thû rêng rêng a sawi love,” an ti a, chû chu a dik em?

Chhãna: Dik lo. Thuthlung Thar bù an tihah hian Sabbath tih ringáwt pawh wavi 60 vèl lai ziah lán a ni a, chûngah chuan àn la sèrh zêlzia leh sèrh zui zêl tûra Isuan a ngaihpawimàwhzia kan hmù t̄euh zâwk a ni. Hêng chângte hi en la: *Matthaia 24:20; Luka 4:16; 23:54; 24:1; Tìrskohte 13:14, 27, 42, 44; 16:13; 17:2; 18:4; Johana 19:31; Hebrai 4:9*. Pathian mite tan chuan chawlhni (Sabbath) a chawlhna a la awm zel a ni. KJV Bible Sâptawnga ‘rest’ tih hi hrilhfiarna en la, ‘Sabbath’ tih tho a ni. NIV Bible-ah chuan, “They remain then, a Sabbath rest for the people of God; for anyone who enters God’s rest also rests from his own work just as God did from his” tih a ni. Amah Lal Isuaah kan chawl tawh a, Sabbath nia chawlh kher a ngai tawh lo, te an ti thìn a, mahse helai Bible thu hi chuan, Amah Pathian chawlhna (Isua) a chawl tawhte tan Chawlhni (Sabbath) nia chawlhna a la awm ta fo a ni a ti zawk a nih hi.

Zàwhna: Mì thenkhàtin, “Chàwlhnîte chu kros-ah khân a bo tawh a lãwm,” an tih hi a dik em?

Chhãna: Kros-a Chàwlhni bo thû rêng Bible-ah a lang lo. Bo a hnêkin a pung tàwlh tàwlh zâwk a nih hi! Chàwlhni pahnih lai a awm tà zâwk a, bo té chú khawi lamah.

Zàwhna: A nih leh Paulan, “Bàtna lèhkha thúpêka ziak, kan chung a awm mìn dodâl thìn chu a thãibo tàwh sî a,” (*Kolosa 2:14*) a ti a, chutí chu hêng Thupêk Sãwm dãnte hi a thãibo chuan Sabbath pawh a bo vék tihna a ni dâwn lo’ m ni?

Chhãna: Hê chângah hian Thupêk Sãwm thãibo thû rêng a lang lo, ‘bàtna lungpek’ tiin a sawi lova, *bàtna lèhkha, thúpêka ziak a thãibo* thû mai a ni zâwk. Pathian Thúpêk Sãwmte chu lèkhâah nilovin lùngphêkah ziak a ni (*Deut. 5:22; 10:4; Exodus 31:18; 32:16* en la) Mosia dan erawh lehkhâbua ziak a ni. *Deut 31:9,24*, [*Bàtna lèhkha* Grik tawng ‘*cheirographon*’ àwmzia chu thil bàtûten an intiamkàmna (bond sign) ang hi a ni. Mosia dãn Thúthlung Hlui huna mîten an lo tih thìn sèrh leh sâng dãn kha a kâwk bîk (*Exo 25:16; Deut. 31:26*). *Mìn dodâl ‘kath hemon’* àwmzia chu mìn kâlhdêlh, kan chung a awm a ni. *Thãibo ‘exaleipsas’* àwmzia chu nãwt rêh, sùfã, tûl tawh lo tihna niin, Judate dãn kros-a tâwp tûr, hlimthlá rawngbãwlina kha a ni.] Chuvangin Paulan helai chângah ‘Kros-a thãibo a ni e,’ a tih hi chu ‘Mosia dãn’ an tih mai thìn lèkhãa ziak kha a ni. Hlimthlá rawngbãwlina leh sérh leh sâng dãn nèpnãwi tinrêng ziahna, (ceremonial law) kût nite leh kût ei leh in chungchang ziahna bù kha a thãibo a ni zâwk e. *Kolosa 2:16, 17-a*, “Ei leh in thûah emaw kût ní thûah emaw, thlãthar thûah emaw, Chàwlhni thûah emaw tûman sawisel che u sùh se, chûng chu thil lo thleng tûrte hlim a ni, a tàk erawh chu Krista tã a ni,” ti a a sawi pawh hi hê dãn lèkhâbua ami, inthãwina leh kût chàwlhni te, thlãthar chàwlhni te, kût

ei leh in, kros lo entîr lâwktu hlimthá dâhno bawk kha an ni.

Zâwhna: Mosia dãn leh Pathian dãn tih chu thúhmùn leh ìang rengah kan lo ngai thîn a, a hrang vê vé tihna a lo nì dâwn maw?

Chhãnnna: Hrang ve ve daih nî e. Inhnã vãi tak ni mah sela danglam daih a ni a, a inán loh dãn pawh ka'n hrilhfiah nghâl ang che:

1. Pathian dãn chu Pathian ziak a ni (*Deut. 5:22; 9:11, 10:1-4; Exodus 31:18; 34:28; 32:16*); Mosia dãn erawhchu Mosia ziak a ni thung (*Deut. 31:9, 24*).
2. Pathian dãn chu lùngphêka ziak a ni (*Deut. 5:22; 10:4; Exodus 31:15, 16, 18*); Mosia dãn chu lèkhhabua ziak a ni (*Deut. 28:58; 31:26; Nehemia 8:1; Kolosa 2:14*).
3. Pathian dãn chu Thúthlung Bâwm chhûnga dàh a ni (*Deut. 10:5; 1 Lalte 8:9*); Mosia dãn chu Bâwm sîra dàh a ni (*Deut. 31:26*).
4. Pathian dãn chu chàtuan atân a ni (*Matthaia 5:17-18; Sâm 111:8, 9*); Mosia dãn chu tâwpchín nei, tihdanglam ngai a ni (*Hebrai 7:12; Galatia 3:19-25*).

He dan pahnih khaikhinna ațang pawhin Pathian dãn (Thúpêk Sãwm) leh Mosia dãn chu a danglamzia i hmùhchhuah thiam ngei ka ring. Mosia dãn chu za tamtâk a ni a, Pathian dãn chu 10 chiah a ni. Mosia dãn kan tih pawh hi 'Lalpâ dãn bû' tì pawhin an lam vê tho bawk thîn (*Luka 2:24; 2 Chronicles 31:14, 15 en la*).

Zâwhna: Chuti chu, Rome 10:4-a Paulan, "Krista chu a ring apiangte tân . . . dãn tibângtu a ni," a tih hi Pathian dãn tihbãnna emaw kan lo tih thîn a, Mosia dãn bua hlimthla dan ho sawina bawk kha a ni ang maw?

Chhãnnna: Nì e, a hnuai zêl hi hàn chhiar la, 'Mosia ziak' tiin Rom 10:5-ah hian a sawi lehngâl mai a. Pathian kùt zunga ziak a ni lo tih chu a Chiang viau mai. Heta Mosian a ziak tia a rawn târlan hi Leveticus 18:5 a mi kha a ni nghê nghê (*Nehemia 9:29*).

Zâwhna: A nih leh, Mosia dãn pawh chu Pathian sawi tho a ni lo'm ni? Pathian sawi tho a nih te chuan Pathian dãn a ni vê tho lo'ng maw? Enge a danglam chuanna?

Chhãnnna: Pathian sawi tho chu nì tèrêng mai! Pathianin a sawi a, Mosia hnênah , tichuan Mosia chuan a lo ziak zêl a ni. Lalpâ dãn bû tì pawhin an lam vê tho ka tih tawh kha. Mahse Thupêk Sãwm dãn te chu khawvêl siam lai pawha awm tàwh a ni a, Mosia dãn kan tih hi chu Sinai Tlânga Lalpan dãn bàwhchhiatna avanga a siam bèlh a ni a, râl chín nei tûr a ni kan tih tawh kha.

Zâwhna: A nih leh, zâwnei Isaia 1:13-14-a "In thlà thar te, in Chàwlhni te hi ka tân thil hnàwksàk a ni, tuar ka ning tawh e," a tihte hi Chàwlhni te pawh nangni'n in lo ngaih hlùt ang tètchiam chuan engàh vâk a ngai tawh lo tihna a ni mai lo maw?

Chhãnnna: Helai Isaia 1:13,14 thû hi kan chhiar chuan Chàwlhni thû chauh pawh a ni lova, inkhâwmpui te, an kùt pui te, an thil hlân te, thilpêk thàwhlâwm chena a huat bâkah, an tawngtinate pawh Lalpan A hua a, a chhâng dùh lo a ni tih kan hria a, a chhan chu châng 15 ațanga kan chhiar zêl chuan, 'tualthàt leh dãn bàwhchhè reng chung siin, thil sual tih bâng chuang sî lovin inkhâwmpui te, Chàwlhni sêrh te chu an uarin, thàwhlâwm leh thilpêkte chu an peih hlê a, mahse an kùt chu thîsenin a khàt si,' a ti a ni. Chuvangin Lalpan chutianga sual reng tho sî a inthâwi te, tawngtai te leh Chàwlhni sêrh vête chu a lâwm lo a ni. Tûn thleng hian rûk rû reng chung thusawi dúr dúr te, uirê reng chung Pathian rawngbâwl te leh tawngtai hluam hluam ringawt chu Lalpan a lâwm lo rêng a ni. Chàwlhni chauh a huã a ni lo. Chuvangin helai thû i chhiar a, Chàwlhni chauh ngaihnêp nia i pùh chuan a dik lovang. Inkhâwmpui pawh, thàwhlâwm pawh a háw vék a ni. Sual

sím chuang sí lova inti sâkháwmí vák mai leh, a lang a pauva ðà áwm taka intârlanna, chhûngril lam engmah ni sí lo hi Lalpan a hua a ni. Chuvangin hei hi Chàwlnî sawi bona leh dùh tâwk lohna angah i ngaih dâwn chuan, inkhâwmpui te, thàwhlâwm te, ðawngtâina te pawh sawi bo vék tur, A dùh tàwh loh vék tihna a ni ang. Mahse tunlaia in kohhrante ngaihtuah la, inkhâwmpui te, thàwhlâwm leh thilpêkte chu in inphût nasain, in uar hlê sí a, chuvangin Chàwlnî pawh a bâng thei chuang lo a ni e. Sual sima A thúâwih a Chàwlnî sêrh a, thàwhlâwm thàwhte leh inkhâwmpui te, ðawngtâi te chu waviin nî thlengin Pathian lâwmzâwng tak a la ni reng zâwk a ni.

Zâwhna: A nih leh, Jeremia Tàh Hlā 2:6 thûa, “A bûk chu a tichim ta, huan bûk ang main a kûtpui hmunte a tichhia a, Lalpa chuan Zion-ah kûtpui leh Chàwlnî a hlamchhiahtûr a, lungāwi lo takin lal leh puithiamte chu a hnāwl a,” tih hi Chàwlnî tihbānna thû a ni lo maw?

Chhānna: Ni lo e! Jeremia tãh hlā a ni a, engvanga ðap nge tih kan hriat a tûl ang. Thui deuh hlékin ka’n chhâng ang che: Pathianin Israel fâte Aigupta ram aţanga A hruai chhuah khân Amā pual ni tûr leh, A dùh ang taka A thúthlung keng kâwh tûrin thlâlêrah khân A awmdân leh dùhzâwngte A hrilh vék a. Tih tûr leh tih lohtûrte pawh kâwhhmûhin, thúthlungah A lûhpui a, thuāmmawiin A chei a, A tiropui tâ a. Mahse an mawina leh ropuina chu Pathian theihngihl phâh nân leh nâwmsip bāwl nân an hmang a (*Ezekiela 16:7-15*). Zâwlnei hrang hrangte hmangin A zilhau ðhîn a, Jeremia hmang pawhin nasa takin A zilh a (*Jeremia 17:21*), mahse an sâwtpui lo. Puithiamte nêl lam Chàwlnî leh thil sêrhte haidêrin an pawisà lo (*Ezek. 22:26*). Chàwlnîa phúr nei lo leh A dânte an pawisâk chuan malsâwmna an dawng ang a, an pawisâk lo erawhchuan an lal ìnte chu a kâng zovang (*Jer. 17:27*) tih te a hrilh a. Zilhna pawisa dùh tà hêk lo le, Babulon lal Nebukadnezara’n Jerusalem a rawn rûn a, a kûtah pêk an ni a, ani chuan Babulon ramah sàlah a hruai ta a ni. Sàltâng mai an lo nih tâk avangin an kûtte leh an Chàwlnîte pawh chu hmang thei ta lovin, an lo theihngihl ta hial a. Zion (Jerusalem) khawpui chu luahtu awm lovin a râm a, chuvangin Jeremia chuan lungchhè takin a sûn a, Tàh Hlā hi lo phuahin, hê châng tãrlan ngei pawh hi a lo phuah ta a ni.

Hún engemawti chen chu Chàwlnî sêrh lovin hlamchhiah a ni ta rêng a, mahse Sabbath bân hlénna a ni lova, sàl chhuah hnuah chuan hlim takin an kûtte leh Chàwlnîte chu an hmang leh ta tho a ni.

Zâwhna: A nih leh, Hosea 2:11 thûa, “A hlimna zawng zawng a kût te, a thlâthar te, a chàwlnî te, a puipùn hun zawng zawngte ka tìrêh bawk ang,” a tih hi Chàwlnî tih bānna a ni dâwn lo’ m ni?

Chhānna: Hei pawh hi a hmāa Jeremia Tàh Hlā ami kan chhānna che ang chí deuh tho kha a ni. Pathian Thúpêk Sāwma kârtin Chàwlnî (Sabbath) tih bānna tûr thû a ni lo. “A chàwlnî te, a kûtpui te,” (Her Sabbath) tih thû a hmang a, “Ka Chàwlnî” tih A hmán loh vangin Thúpêk Sāwma Chàwlnî a ni lo tih a chiang. Israelte khân kût nîte, thlâ thar te leh thil sêrh chàwlnî tamtak an nei ðhîn tih kan hria. Juda lal ðhénkhâtte leh Israel lalte lâl lai khân Lalpâ mîthmùhah thil an tisual ðhîn a, tlângsâng tìnah leh thinghring tìn hnuaiyah te lungphunte phúnin, Aserite an siam ðhîn a (*1 Lalte 14:23; 2 Lalte 17:10*). Vāna awm zawng zawng khí an bia a, chuvangin Lalpan A ensán a, Assuria kûtah A pê a, sala hruai an ni ta a ni.

Hetiang êm a thlên hmâ deuh hian Beria fapa zâwlnei Hosea hnênah Lalpâ thìnrimna thû a lo thleng a, Israelten an sualte an sima, an inlâmlét loh chuan Lalpa’n sàruaka siam a tûm a, chutiang chungchâng vèl chu hê châng (2:2) hian a sawi a ni. Chàwlnî tihbān thû rêng rêng a lang lo.

Israelten Lalpâ thû an ngaihsâk dùh loh luih zêl pheih chuan, chì thlân, Lal puithiam, hnam

thianghlim an nihna leh, chanchin thà enkawltu an nihna chénin A tihtâwpsâk vék dâwn a, a sawi ang ngeiin a lo thleng dik ta rêng a ni. Assuria rama an tan hun chhung zawng khan Israel ramah Sabbath serh thawm a awm thei ta lo, an kût nite an thlathar leh Chawlhni chenin serh thei lovin salah an tang ta a ni. Israel ramah chuan thlathar te chawlhni te kût nite a reh ta vawng vawng mai reng a nih kha. Khami chungchang sawina zawk kha a ni. Sabbath chawlhni tih ban hlenna a ni lo va, Sabbath serh thei lova hun engemaw chhung a hremna chungchang sawina a ni zawk.

Zâwhna: Thúthlung Hlui hunah khân Israelte tân chauh Chàwlhni sèrh thù hi A thlung a ni lo'm ni? Hnam dangte hnênah A thlung vê sî lova?

Chhânna: Bible kan en chuan hetiangin kan hmû: “Ramdang mî pawh, Chàwlhni bàwhchhe lova, sèrh thîn leh ka thúthlung pawm tlàt apiang . . . anní ngei chu ka tlâng thianghlimah chuan ka hruai ang,” (*Isaia 56:6*). Deuteronomi 29:14, 15-ah pawh, “In hnênah chauh thlung ka ni lo, tuna kan hnêna awm vê lote tân pawh a ni,” tih kan hmû baw. Chàwlhni hi Israelte tâna siam a ni lova, anni hnam lo awm hmâ fê, Lalpan leilung a dín lai khân a lo siam daih tawh a, a thúâwihtu leh amah ring apiangte chu, chùmi nî chuan an châwl mai tûr a ni. Chuvangin Israelte kha an thlàhtu Abrahamana hnêna a thutiam avangin a mîte nî tûrin a thlang a, Lalpan a koh chhuah khân a mîte nî turin thúthlungah lùhpuiin, a thuthlung a hriattîr a. A mîte an lo nih tâk sîah chuan Chàwlhni pawh an sèrh zêl tûr a lo ni ta a ni. Chutiang bawkin Israel ni vê lo, hnam dang mîte pawh Lalpa ring vêtu leh zâwmtu an nih vê chuan an sèrh vê mai tûr a ni zâwk. Chàwlhni chu Israelte mai ni lovin, mihring zînga Lalpa ring apiangte tân a ni zâwk (*Marka 2:27*). Nang pawh Isua ringtu, Pathian mî i nih chuan A Chàwlhni chu sèrh vê mai rawh. “Pathian mîte tân chuan Chàwlhni chawlhna a la awm ta fo,” (*Hebrai 4:9*) tih a ni sî a.

Zâwhna: Abrahamana-te pawh khân Chàwlhni an sèrh tih ziakna a awm chuang em ni?

Chhânna: ‘Abrahaman rûk a rù lo’ tih ziak a awm lo ang bawkin, ‘Chàwlhni a sèrh’ tih ziak pawh a awm lêm lo. ‘Tual a thàt lo. Mîlem a be lo,’ tih pawh a awm chiah lo. Mahse ‘Tual a thàt, mîlem a bia, rûk a rû, Chàwlhni a bàwhchhia tihna a ni chuang lo. Genesis 26:5 kan en chuan, “Abrahamana chuan ka thù a âwih a, ka thu hrilh te, ka thupêk te, ka thúruat te, **ka dânte** a zâwm . . .” tih kan hmû. Dânte a zâwm tih chuan Chàwlhni pawh a tel dâwn lo'm ni? Săwm zînga palîna a ni lehngâl sî a!!

Zâwhna: Chàwlhni dik tak kha tûnah a hriat theih tàwh loh, Rev Dr Zairema meuh pawhin Joshua 10:13-a ní tihdinte khan, kar ní chhiar dān a tibuai vék tàwh a, Sabbath dik tak hriat theih a ni tawh lo, a tî sî a, in va hre dik thei bik āwm lo ve? Tūna Sabbath emaw in tihte hi Sunday nî a lo nî zâwk mai lovang maw?

Chhânna: Joshuan nî a tihdin khân nî khàt pumhlûm chiah a ding a, han buaina tham zawng a ni hlei nê! Ní sâwm lai pawh ding selang Chàwlhni haina chhan tûr engmah a awm lo. Ní fàng (sun) khí chhûn leh zân siamtu a ni ber lova, Pathianin chhun leh zan a siam rem turin a nili niah a siam ve mai a ni. Bible sawidān chuan nî khí thil siam ní 4-naah siam a ni chauh a, khami hmâ ni thum chhûng khân chhûn leh zân a awm tàwh tih kan hre thei (*Genesis 1:14-19* en la). Thim leh êng a siam hmasa ber a. Thim chu zan a vuah a, êng chu chhun a vuah mai a ni. Gen 1:2-5. Chu chhûn leh zân chungarorêl tûrin ni leh thla hi nili naah a siam a ni. Chuti a nih chuan nî khí la bo daih pawh nise, chhûn leh zân hi chu a awm tho tho dâwn a nih chu. Ni tel lovin chhun leh zan nikhat kan hre thei lo tiin an hnial a ni mai thei e. Engpawh chu lo nisela, Joshua hunlai leh a hnû thleng pawhin Chàwlhni chhiar dān lamah buaina rêng rêng an nei lo tih kan hria a ni. A thúhrimah, ní khàt pumhlûm a dîn avangin bêlh ngai emaw, paih ngai emaw a nih chuan bêlh leh paih mǎwl ringáwt zawng an

thiam êm êm sî a, hêng hi zawng Pathian thû rínhlèh phàh nân a nêp lú deuh a ni. An ní chhiar dân a buai chuan an thlà chhiar dân te, an kùm chhiar dân te chenin a buai vék dâwn tìhna a ni. Mahse chutiang lamah buaina nei lovin an pian nî te, an thih nî te, a thlā leh kùmte nên lam an chhinchhiah thei chu a nih hi.

Tin, Israelte pawhin vawiin nî thleng hian an la hmang zui reng a, tin, chawlhni siamtu Lal Isuâ ngei khawvela a lo kal lai pawh khan, Judate chawlhni sèrh kha a dik lo tih lam engmah a sawi lo, Sabbath dik tak kha a la ni tih a pawmpui thlap a, Amah ngei pawhin a sèrh ve zêl a nih kha. Luk 4:16, Chàwlhni siamtu Pathian chuan A Chàwlhni siam chu hai tain i ring em ni? A hai àwzâwng love. Tûn thlengin ‘Chàwlhni dik a hriat theih tàwh loh’ títute chuan Isua hi anmahni ang leka mawl leh thil hrè tlêmah an ngai vê a ni ang maw? Chumai b[^]kah, buaina huna an t[^]nbo hunah pawh thlasikah emaw Sabbath niah emaw tlan bo lo turin a la hrilh zui lawm lawm a nih kha. Engpawh nise, Thúthlung Thar kan tìhah hian chawlhkar ni chhiar ãanna te, ní sarìhnate chu hmuh theih leh hriat theihin a la inziak chiaì chuai zêl a, hêng ațangte hian Sabbath dik tak chu kan la hre thei vek a ni. Rev Zairema te ngawt ai chuan Lal Isua hi a rintlāk zawk daih a ni.

Zàwhna: ‘Joshua ní tìhdìn kha chu ní khàt pumhlùm chiaì a ding a, ní chhiar dân a tìbuai thei chuang love’ i ti a, a nih leh, Hezekia natna tìhdam chungchângah khân ràhká sãwm thlenga ní hlim a tàwlhkîr lehte khân a tìbuai thei lo maw?

Chhãnna: Aw le, hê thû pawh hi a hmâa kan chhãnna che khân a chhâng fiah nghâl vék thovin ka hria. Vawiin nî thlenga Chàwlhni dik kan la hriat theih dân chu, Bible hi kan ring hmiah mai a, Bible-a sawi hi a dik loh chuan kan hre dik lovang a, a dik erawh chuan kan hre dik ngei ang. A hmasãin i Bible kha han kêu vê la, i han chhiar dũn tẽh ang hmiang: Sâm 78:1-8 thleng khân: “Aw ka mĩte u, ka dân thũah hian beng lo chhĩ ula, ka kãa thũah hian in beng rawn dàwh rawh u. Tẽhkhĩn thũin ka kã kã âng anga, hmãsang thũrĩl sawite kha ka sawi chhuak ang. Chũng chu kan bengin kan hria a, kan rilruin kan hre bawk a, kan thlãhtũte pawhin mìn hrilh kha. Chũng chu an fãte lakah kan zẽp lovang a, ãhang thãr lo la awm tũr hnẽnah Lalpa fãkna thũ leh a chàkzia leh a thilmãk tihziate chu kan hrilh zãwk ang. Israelho zĩngah dân a ruat a, chũng chu kan thlãhtũte hnẽnah thũpẽkin a pẽ a. Anni chuan chũng thũ chu an fãte hnẽnah an hriattĩr tũrin. ãhangthar lo la awm zẽl tũr, naupang lo la piang tũrte chuan an hriat theih nãn; chũngte chu an thãwh a an fãte an hrilh chhãwn zẽlna tũrin; An beiseina chu Pathiana an nghãh theih a, Pathian thil tĩhte chu an theihngihl lohva, A thũpẽkte chu an zawm zãwk nãn leh, an thlãhtũte anga chhuan lũhlũl leh hẽhmang chhuan thĩlung siam dik lo, Pathian lãka rilru rinawm lo pũ an àwm loh nãn.”tiin a lo sawi a. Enghunlai pawhin Pathianin khawvel awmtirh ata mi leh sate a nei chho reng a. Lehkha zĩak leh chhiar an thiam hma pawh khan an thlahte kha ãawngkain Pathian thu chu an inhrih chhawng zẽl a ni. Sam 78: 1-8- thũ kan han chhiar ațang hian i hriatthiam theih mai ka beisei.

Hmãsanga thũrilte chu chí ìnthlãh chhãwng zẽlah chuan ìnhrih chhãwn zẽl a ni a, puanchhuah zẽl a ni bawk a. Hê thũ kan chhiar hi ‘Ka dân thũah’ tih a ni a, Chàwlhni te chu lo bovin theihngihl angin awm tàwh pawh nise, Pathian chu engkim siamtu a nihna te, a thiltihtheihna te chu, theihngihl a nih lohnãn ãhangthar lo awm zẽlte pawhin kan hriat theihnãn puan zẽl a ni a, zẽp a ni lo. Khãng Thuthlung Hlui hun ațang khân Judahote chuan vawiin nî thlengin buai lovin an la hmang zẽl a, Pathian mĩte hnẽnah pawh puan zẽlin a awm a, a la hriat theih khãwp a sĩn! Tin Isua thih ni hriat rengna ‘Good Friday’ pawh vawin thlengin kumtin an la serh ãhin a, an la hre vek tho a ni. Isua thih ni kan la hriat theih chuan, a tũk Sabbath ni pawh hai bik thu a awm hlei nẽm. Chutiang bawkin vawiin thlengin Isua thawhlehi Sunday serhtute an la awm reng a, Isua thawhlehi ni an hriat chhũng chuan

Sabbath pawh hai chi a ni lo. Isua thawhleh ni Sunday hma chiah ni kha Sabbath ni chu a ni mai. “Sabbath dik tak a hriat theih tawh loh titute hian Pathian thu lama an rilru tawizia an târlang mai mai a ni e. Mahni an intimualpho mai a ni e.

Zâwhna: A nih leh, Thuthlung Thar Bible ațang ngátin Sabbath ní dik tak chu mìn kâwhhmùh thei em?

Chhãnnna: Thei e, kan sawi tâk ang khânin, Isua Krista a thih leh a thàwhlèhna chungchâng thû ațang pawhin mǎwl leh fiah takin a hriat theih a lâwm! Johana 19:31, 42-na mizo ațwng Bible kan en chuan Isua chu Inrinnî (Saturday) ah a thî tih a sawi. Luka 23:54-ah chuan ‘Chàwlnhî a ni lèk lèk tawh sî a. Isuâ ruang chu Chàwlnhîa krosa a awm reng loh nân’ Judate chuan lâk thlâk tûrin Pilata hnênah an ngên a, an là thlâ tâ a. Rimtuite hnawiha puanzaisîntea tuamin thlânah an phûm a. Isua an khenbèh ní tlâi ní tlâk hmâ lăwkin an phûm a nih chu.

Chumi nî tak chu ‘Judate Inrinnî’ tiin Johana hian a sawi baw k a, (*Johana 19:38, 42*). Chu mi ni chu Marka hian chawlnhi hma chiah ni hi a ni tiin a lo sawi baw k (That is the day before the Sabbath) Marka 15:42, A tûk Chàwlnhî (Sabbath)-ah erawh chuan thupêk angin an chăwl ta a, tiin Luka hian a ziak a. (*Luka 24:1*) Chu chu kâr khàta nîsàrihna nî chu a ni. Chàwlnhî a lo râl chuan kâr khàt chhûnga ní chhiar tanna, ní hmasaber (The first day of the week) ah chuan zîng khua a vâd dâwnin Mari-te chu thlânah chuan an va kal a. Chumi nî chuan Isua chu a lo tho leh ta a ni tih kan hria. Matthaia 28:1-6; Luka 24:1-6; Marka 16:1-6 heng change hi kan en chuan Chàwlnhî dik tak chu awlsamtein a la hriat theih vek a ni.

Isuâ thih nî kha Zirtâwpni (good Friday) kan tih hi a ni a, chû chu Mizo ațwng Bible-ah chuan ‘Inrinnî’ tiin a sawi thung a. A chhan chu, Judaten Sabbath an serh avangin an tan chuan Sabbath atana inbuatsaihna ni, an inrinlăwkna ni, (Inrinni) a ni. Chumi Friday zâwh chiah ni chu ‘Chàwlnhî’ (Sabbath) a ti a, keini’n ‘Inrinnî’ kan lo tî thung a, a chhan chu Sunday kan lo serh thîn vang a ni. Bible chuan, chawlhkar khata ni hmasa ber, ‘Nî khàtnaah’ Isua a tho leh tih mìn hrilh a, chû chu keini mizote hian ‘Pathianî’ tiin kan lo sawi a. A thih nî leh a thàwhlèhna ní inkâr tàk kha nisarih ni Chàwlnhî chu a ni a, a hriat a har lo hlê a ni. A thih nî leh a thàwhlèh nî wawiin nî thlenga hre sîn, ‘Chàwlnhî a hriat theih tawh loh’ han tihte chu a âwihawm loh hlê a ni lo’ m ni?

Zâwhna: **Kan hotute hian,** “Thuthlung Thar huna Isuâ thàwhlèh hnûah kha chuan Apostolten Chàwlnhî hi an sêrh tawh lova, Isuâ thàwhlèh nî (Sunday) hi an sêrh tawh zâwk,” an ti a a dik em? Anihlohleh, Thuthlung Thar Bible ațangin Sabbath an la sêrh zel tih chu mìn kâwhhmùh thei em?

Chhãnnna: Thei tèhlûl e! Isuâ thàwhlèh hnûah Apostolten Sunday an serh tawh zawk tih chu thu dik lo hulhual a ni. Isua thawhleh hnua pawh Apostolte’n Sabbath an la sêrh zêl zawk a ni. Chu chu a dik ngei a ni tih Tirhkohte 13:14, 42, 44; 16:13; 17:2; 18:4-ah te Chiang takin kan hmû a. Paula te, Petera te chuan an tihdân pângngaiin Chàwlnhî apiangin biak inahte kalin an sêrh thîn a ni tih kan hmû. Sunday nî erawh chu an sêrh leh chawlh thû rêng kan hmù lo. Sunday nî chuan Asi khaw panin an zìn chhuak zâwk a ni tih Tirhkohte 20:7-14-ah kan hmû a ni. Chuvangin ‘Isua thàwhlèh hnûah Sabbath an sêrh tawh lo titute chuan hniak phawi hauh lovin dăwt an sawi a ni.

Zâwhna: ‘Isua pawhin A thàwhleh hnûah Chàwlnhî ngaihpaawimawhna leh sêrh zêlna tûra thû hnùtchhiah a nei love,’ an ti a, a dik em?

Chhãnnna: Dik love! Văna a lăwn hmâ lawka A thûchàhah chuan nakinah văna a lăwn hnû

daih hun rei tak hnua thil lo thleng tûr, Jerusalem chhiat tûr thû te, tihdùhdàhna lo la awm tûr thû te a hrilh lawk khan, “In tlânbo hun tûr chu thlâsikah emaw Chàwlhnîah emaw a thlèn loh nân ÷awngtai rawh u,” (*Matt 24:19-20*) a ti a. Hei lo liama ngaih pawimàwhna a awm thei dâwn em ni? Chàwlhnî bàwhchhiaa tlânbo pawh a la phal chuang lo a nih chû! In hotûte hian Pathian thû rêng rêng hi hmùh zawng an hmù nâa, an hmù tàk tàk lo a nih ãwm hi maw. Hêngte pawh hi an chhiar vê vék tho ãwm sí a, mahse an hriat tlát sí loh hi!

Zàwhna: Matthaia 12:1-a kan hmùh angin Isua leh a zirtîrte pawhin Chàwlhnî an bàwhchhè vê thova, Chàwlhnîah te bùh hmùnahte an kal a, an ngai pawimàwh vák tàwh lo tihna a ni mai lo maw?

Chhãnnna: Matthaia 12:1 thûah Isua leh a zirtîrten Chàwlhnî an bàwhchhiat ãwm rêng rêng ka hre ve hauh lo mai! Bùh hmuna an kal tlangte kha an bàwhchhiatna angah kan ngaih sàk tlatte a nih ngawt loh chuan. Farisaite khân a tihshual chângin an vèh reng chungin khâ thilah khân bàwhchhiaah an pùh lova, lo pùh dâwn pawh nise anni pawhin an bàwhchhia tihna a ni ang Isua ruala Buh hmuna kal vet ho an ni sí a. Khatih hun laia Chàwlhnî chungchâng a puithû êm êm Farisaite pawhin bùh hmuna lèn chu an pawisa lêm bîk lo tih a lang anmahni ngei pawh Isua leh a zirtirte nen an leng tlang vek a nih kha. Amaherawhchu, an ngaihtheih loh ber zâwk chu, zirtîrten buh vui an thliak a, an kùta an nuai a, an ei ta mai kha Chawlhni bàwhchhia anga an ngaihna lai chu a ni. Mahse Mosia dân bûah, “In thênàwm bùh dinglai hmùna in kalin a vui in thliak thei a, amaherawhchu . . . fávàh i ruai tûr a ni lo,” (*Deut. 23:25*) tih a ni sí a. Dânin a phal chinah zêl Isua leh a zirtîrte kha an chetlá thîn a, Mosia dân emaw Pathian dân emaw an bàwhchhè ngai rêng rêng lo. Chàwlhnî pawh nise, an ríl a ÷ãm chuan chãw te, thlâi te leh chhangte pawh ei a thiang vék a ni. Chuvangin buh vui an thliak a an ei pawh kha chawlhni bàwhchhia an ni chuang lo, danin a phal cin a la ni tlat. Chuvangin Isua leh a zirtirte hian buh hmuna an kal avang hian chawlhni an bawhchhiatna pakhatmah a awm lo.

Zàwhna: Isuan Chàwlhnîa damlo a tihdamte pawh khân a bàwhchhia tihna a ni lo maw? Matthaia 12:10-13; Luka 14:1-5; Johana 5:5-7 thûte kan en chuan, Chàwlhnî a bàwhchhia ni ngeiin a lang sí a. Johana 5:18-ah “Chàwlhnî a bàwhchhiat avang chauh pawh a ni lova, Pathian amâ pãa vuah a, Pathian tlùka a ìnsiam vãng pawhin a ni,” tiin a sawi a, a bàwhchhè ngei tih chu a chiang a ni lo’ m ni?

Chhãnnna: Ni suh e, Isuan Chàwlhnî a bàwhchhia tia Farisaiten an pùhnaah hian Bible-ah emaw Mosia dânah emaw Thupêk Sãwm dânah emaw ÷anfung thà tâwk an nei lo. Anmahni ngaihdãna puithûnain an tèh a, Chàwlhnîa damlo a tìdam kha chawlhni bàwhchhiaah an pùh mai a ni. Chàwlhnîa damlo tihdam phal lohna lam thû rêng rêng hi Pathian dân, Thupêk Sãwmah emaw, Mosia dânah emaw, Bible-ah rêng rêng a awm hèk lo. Rome 4:15 kan chhiar chuan hetiang hi kan hmù: Dân awm lohnaah chuan bàwhchhiatna pawh a awm hèk lo,” tiin.

Mí nùna chhandam hi chu englai pawhin a thiang a, Isuan Chàwlhnî a bàwhchhia tia pùhtûte hian Pathian dân leh Bible thû aṅanga tèh lova, anmahni ngaihdân leh an dân siam chàwp aṅanga an tèh thín avang a ni. Chutiang bawkin Isua hi Pathian sawichhiaah an pùh baw (*Matthaia 26:65*). Pathian sawichhiat chu sual tâwp khâwk, dân bàwhchhiatna a ni (*Lev. 24:16*), mahse Isua chu sual nei lo leh ÷afamkim, “kawng tìnrenga thlêmna tâwk tawh, sual erawh chu sual lo,” (*Hebrai 4:15*) a ni. Chuvangin ‘Isuan Chàwlhnî dân a bàwhchhia’, ‘Pathian a sawichhia’ tia pùhtûte chu Pathian dodãltute an ni. “Tùpawh ka lama ÷ang lo chu mì do an ni,” (*Luka 11:23*) tih a ni sí a.

Bàwhchhia lo ni tèhrêng se, Tlantû atân a tling thei lovang a, amah ngei pawh chu dân bàwhchhia, tlán ngai a ni vê zâwk dâwn a ni. Chuvangin hetiang Isua khénbèh tum tlãttûte ngaihdân vawiin nî thlenga la ÷awmpui tlãttûte hi, Pathian thlarauva piangthar vê

hlauh atân an dùhsàkawm hlê mai. Isuan khawi laiah màh dân a bàwhchhe lova, Pathian pawh a sawichhè hèk lo. Amah dodâltûte pùhchhiatna mai mai a ni zâwk.

Zàwhna: Kan hotù ùthenkhàtten “Eng nî pawh hi Lalpa chāwimāwi nân kan sèrh phawt chuan a thianghlìim vék mai, nî zawng zawng hi a inang khàt vék a, ngaihhlùt tûr bîk rêng rêng a awm lo. Paula pawhin Rome 14:5-ah, “Mì pakhatin ni khat hi ni dang ai hian a ngaihlu bik thin a, mi dangin ni zawng zawng hi inang theuhvin a ngai thin a ni. Mì tin mahni rilruah inhre chiang rawh se. Ni serhtu chuan Lalpa chawimawi nan a serh thin a ni. tiin a sawi a lāwm,” an ti a. Chû chû tàk tàk em ni? Mìn han hrìlhfiàh tèh.

Chhānna: Aw le, Rome 14:5 thû chu i han chhiar ang hmiang, a chiang dùh kháwp ang chu! “Mì pàkhàtin ní khàt hi ní dang àiin a ngaihlu bîk thîn a, mì dangin nî zawng zawng hi inang theuhvin a ngai thîn a ni. Mì tin màhni rilruah inhre chiang rawh se. Ní sèrh tû chuan Lalpa chāwimāwi nân a sèrh thîn a ni.” Chû chu Bible-a a inziah dân chû a ni mai a, hetàh hi chuan ‘Nî zawng zawng hi Lalpa chāwimāwi nân a thúhmùn tih emaw a inang vék’ tih emaw chu a awm sí loh hi maw le.

A dik tak chuan khatih hun lai khan Sabbath leh Sunday serh chungchangah buaina a la awm lo hrim hrim a, an vain lungrual taka Sabbath serhtute vek an ni a, Sabbath serh chungchangah buaina an nei lo. Amaherawhchu, Sabbath serh ho vek chung khan ùthenkhatin karkhata ni 6 chhungin Sabbath- ni ni lo-ah kartin chaw ngheia inserhhran ni ni khat tal an nei thîn a, chu an chawngèi ni atana ni serh duh bik an neih chung changah chuan ùthenkhatin an pian ni Thawhtan ni emaw an inneih ni nilai ni emaw kha chaw ngheina niah serh hran bik an duh a, ùthenkhat erawh chuan eng ni pawh ni se an rem chan ni apiangah chawngheia ùwangtaia inserhhran ni an siam mai a, ni duh bik leh serhhran bik an nei lo. Khami chungchangah khan tumah intibuai lo turin Paula hian thiam takin ava rem mai a ni. Sabbath ni leh Sunday ni serh chung changa inhnialna lam a ni lo. An vain lungrual taka Sabbath serhtu vek an ni a, chumi piah lama chaw nghei ni serh duh bik neih leh neih loh chungchang sawina mai a ni e. Ni zawng zawng hi a inang vek tihna engmah a awm bawk lo.

Tekhin thuin, mì pàkhàtin kâr khàt chhûngin Lalpa chāwimāwina atân ní sèrh bîk pàkhàt a neih thû a sawi lang a, mì dang erawh chuan eng nî màh hi serh bik nei lovin angkhat vekin a ngai tih thû a sawi leh mai a, nî zawng zawng a thianghlìim thû a sawi hlei nêh! In hotute chuan a zia k bák hrét, mahni dùhdân remin an sawi bèh thîn a nih chu. Sabbath serh leh serh loh chungchang sawina angah kan ngai lui tlat dawn a nih pawhin, Ní sèrh bîk neitu (Sabbath ni serh tu) kha chuan Lalpa chu Engkimsiamtu a ni tih hriain Lalpa chawimawi nan a serh tihna a ni a. Lalpa chāwimāwi nâna ní sèrh bîk pawh nei vè lo, nî tin mai thúhmùn leh angkhàta ngaitu leh hmanngu chu, dik tàk chuan Kristian piangthar dik takah tu kohhran mahin an pawm lovang. In Pastorte pawh hi eng ni mah serh lovin awm ta mai se, Pastor atan in ruai reng duh kher loving. Chuvangin Rome bung sawmpali thu hian nî zawng zawng sèrh thianghlìim thû lam rêng rêng a sawi lo.

Zàwhna: Helai thû hi ka'n zâwt leh tèh ang che: Kolosa 2:16-17—“Chutichuan èi thûah emaw, in thûah emaw, thlàthàr thûah emaw, Chàwlhni thûah emaw tûma'n sawisêl che u sùh se. Chûng chu thil lo thleng tûrte hlìim a ni a, a tàk erawh chu Krista a ni,” a ti a. Chuvangin ‘hlìimthlâin a lo entûr chu a tak Isua Krista a ni a, a tak a lo thlèn tàwh avangin a tak Isuaah chuan kan chāwl tàwh zâwk a, Chàwlhni hi chu a hlìimthlâ mai a ni a, sèrh leh ngaihpaawimàwh a ngai tawh lo,’ an ti mai sí a. Pàwm nuam ka ti viau mai a sîn, a dik rêng em? Enge a awmzia ni ang?

Chhānna: Zàwhna thà tak a ni a, tlêma thui deuh hlékin ka'n chhâng ang che. Helai thû hi mì tamtak ùnchhàn leh an hnial fung ber pàkhàt a ni fo thîn rêng a. Amaherawh chu a rawn ùnchhàntûte rêng rêng hian tlêmin an chhiar dùhtui lo deuh hlék thîn a, Zorama kan

mì thiam ber ber Pute Rev. Zäiremthanga te, Rev. Saiäithanga te leh BD degree nei tamtakte thúziakte pawh ka lo chhiar thîn a, mahse Kolosa 2:16, 17 thû hi dik taka chhiar leh ziak rêng rêng ka la hre lo tlát mai! Tûna i han sawi ang vék hian an sawiin an chhiar liam mai zêl a, Pathian thû hi thúmàl pàkhàt lék pawh nì lo deuh hléka chhiar pàlh chuan a thúkàwh tùm tak pawh kha a púmin a nì lo zâwngin, kawh hrang a neihfîr daih thei tih hriat fo a pawimawh. Chutiang zîngah chuan hê châng pawh hi hàwràwp pàhnih lék (*tã* leh *a*) chhiar kân a nih thín avangin, an ngaisual fo thîn rêng a ni. Chúlai châng a mî chu hei hi a ni, châng 17-na tâwp lama “a tak chu *Krista tã a ni*” tih hi ‘a tak chu *Krista a ni*’ an tì deuh zêl mai! “*Krista a ni*” tih leh “*Kristã tã a ni*” tih chu a kàwh a hrang daih mai!

Entîrnân, “*He Bible hi Lala tã a ni*” tih leh “*He Bible hi Lala a ni*” tih chu a kawh a dang daih tih i hrethiam mai ang. Chutiang bawkin Kolosa 2:16-17 thû hi chhiar úlùk loh chuan a tùm loh lam daih a kâwk thei tlát a ni. Aw le, Bible kêu meuhin i’n sawidûn tèh ang hmiang, tichuan a awmzia leh a kàwh tàk chu kan hrethiam mai ang chu! Khai le, i Bible kha han kêu tèh le. Ngún takin thúmàl tinte hi lo en vè zêl la, ka’n chhiar dáp dáp ange aw:

“Chutichuan ei thûah emaw, in thûah emaw, kût ní thûah emaw, thlâthár thûah emaw, Chàwlhni thûah emaw tûma’n sawisêl che u sùh se; chûng chu thil lo thleng tûrte hlim a ni, a tàk erawh chu *Krista tã a ni*.” Chiang em? Sâptawng chuan *Which are shadow of things to come, but the body is of Christ* tih a ni. ‘Thil lo thleng tûrte hlim’ tih hi i’n sawifiah hmasa dâwn tèh ang. HLIMTHLÁ awmzia chu, thil eng emaw tak nei ngei chumi hlim emaw, a thlâ emaw, a ànpui emaw tihna a ni ber a. Helaia Paulan hlimthlâ a rawn sawi hi a ànpui emaw tihna a ni ber a, ‘bàwhchhiat tlànna hlimthlâ’ a ni.

Khawvêlah bàwhchhiatna sual a lo lùh tàk avangin thihna a lo awm ta a, chû thihna tuarte chu Pathianin a Fapa Isuâ thisenin a tlàn leh dâwn a ni. Isuan chû tlànna hnã a rawn thàwhna tûrah chuan sual ngaihdamna leh tlenfâina leh chhandamnate siam tûr chuan nihna chì khàt chauh te, hnã kawng khàt chauh te, rawngbâwlna chì khàt ngáwte chuan mihringte tlànchhuahna kawng chu siam theih a nì lova, kawng tinrêngin chhandamna famkim chu a rawn thàwh a tûl ta a ni. Chûngte chu Pathian Fa mihringa a lo channa te, a tísà damlai nîa chhiahlàwh leh bāwih anga a rawngbāwlna te, sual tâna a thihna te, thihna hnèha a thàwhlèhna te, mìn dîlsaktu a nihna vãn biakbûka a rawngbāwlna te, sual tel lova a lo kal lehna te chu a ni a, chûng a tak taka rawngbāwlna chu *Kristã tã* vék leh amâ chanvo vék a ni.

Amaherawh chu *Krista*’n chûng chu a taka a rawn chèlh leh a rawn thàwh hmâ zawng kha chuan a tak ànpui, a âiàwh, a lem leh hlimthlâ rawngbāwlna thil tih mâkmàwh chu leia mihring puithiamte chanvo a ni. Inthāwina ran sâte leh thisen khân Isua taksa leh thisen a lo entîr lâwk a, chûng hlimthlâ rawngbāwlna chu kût nîte leh ran thisena inthāwina chího, Eden bàwhchhiatna hnû aţanga siam leh pèk chu a ni. Lalpan kût chì hrang hrang pèin a ruatsák a, chûng chu kùmtin a hunbî a lo thlen apiangin, indàwt tē tēin an hmang thîn a, chûng kût chì hrang hrangte chu hêngte hi an ni:

1. Kalhlén kût [Chhang dāwidim tèh loh kût] (*Exodus 12:1-28; Leveticus 23:5; Luka 22:7*).
2. Ràhthar vái kût [Thên Thilhlán kût] (*Leveticus 23:10-14*).
3. Pentekos kût [Ní sawmngāna kût] (*Leveticus 23:15-17*).
4. Tāwtáwrāwt kût (*Leveticus 23:24-25*).
5. Inremna Ní kût (*Leveticus 23:27-33*).
6. Bāwkté kût (*Leveticus 23:34-44*).

Hêng kûtte leh lei biakbûk rawngbāwlna zawng zawngte kha thil lo thleng tûrte entîrtu, a tak hlimthlâ chu a ni. Hêng rawngbāwlnaah hian *Kristã* taksa leh thisen entîrtu atan ei leh in tur thil hlán a awm (*Ezekiela 45:17*). In tûr thilhlán chu uain *hin* hmùn lía thèna hmùn khàt (Δ) a ni. Eitûr thil hlán atân chhang dāwidim tèh loh *epha* hmún sāwma thèna hmún hnih (2/10) an hlân thîn a ni (*Lev. 23:13*). Chû chuan Isua *Krista* chu sual tel lova a inhlanna tûr a lo entîr a. Beram emaw kèl emaw, sébawng no emaw hmêlhém lo leh

sawisêlbo an hlân bawk thîn a, chû chu puithiamte leh an fâten an ei thîn. Mahse pasala ramdang mî neite leh ramdang mî rêng rêng pawhin an ei thiàng lo (22:10, 13). Sâte pawh nî thumna thlenga awm chu ei a thiàng tàw h lo (7:17) hâl tûr a ni. Hêngte hi ei leh in thûa thil lo thleng tûrte hlimthlâ chu a ni.

Hlimthlâ rawngbâwl na atân sâ bàwlhlâw h leh thiàng lote, chhang dâwidim têh te, uiana châwl têh te hman theih a ni lo. Chuvangin Paulan Kolosa mîte hnêna ‘ei leh in thûa sawisêl loh tûr’ thû a sawi, ‘hlimthlâ’ a tih hi, sâ thiàng leh thiàng lo ei thûa insawisêl na lovin, inthâwina sâ chungchâng thû a ni tih kan hre tûr a ni. A thú hrimah, engtik lai mähin sâ bàwlhlâw h leh thiàng lo hian Kros hlimthlâ an la entîr ngai lova, an entîr ngai dâwn baw h êk lo.

Kût ní thû kha sawi leh ta ila, khang kût nî rêng rêng kân ní sàrih te, ní riat te a àw h thîn a. Chûng kût nîte chuan kârtina Châwlhnî ni lo, Kût Sabbath an keng tel theuh a, chuthiang atân chuan a ni khâtna te, a ní riatna te an hmang thîn. Chûng châwlhnîte chu Paulan Kolosa 2:16, 17-a thil lo thleng tûrte hlimthlâ tia a sawi chu a ni. Kârtin Châwlhnî hi chu Pathian chu Siamtu a ni tih hriatrengna Châwlhnî a ni a, bàwhchhiatna sual awm hmâa mî taw h a nih avangin sual thâwina hlimthlâ zîngah a tel vê thei lo a ni. Chatuan pawha danglam thei lo leh, ral thei lo dân thiànglim sâwm zînga mi a ni.

Hêng kût nîte leh kût châwlhnî te, kût ei leh in thûte hi Kros aţang kân a lo bân tâk avangin inhnialpui nâna hman a ngai ta lo. A ták Krista chu a lo lan tâk avangin, a ták ták rawngbâwl na leh inthâwina leh kût thil vêl te, biakbûk taktak rawngbâwl na chu Krista’n a rawn châng tàw h a, a ták a lo thlen taw h chuan, entîrna hmanga hlimthlâ rawngbâwl na chu a tûl ta lova, a lo tawp ta a ni.

Zâwhna: Thúthlung Hlui hun laia hlimthla rawngbâwl na kût chì hrang hrangten an lo entîr, a ták Krista tâte chu engte nge ni a, engtin ne Krista’n a taka a rawn hman chhoh zêl dân chu mìn hrilh ta che.

Chhânna: Aw le, ngùn leh chik takin lo ngaithlâ la, khang kût chì hrang hrangte kân an lo entîrte leh a taka a lo thlên dik chhoh zêl dân chu ka’n hrilh ang che:

1. **Kalhlen Kût** kân Isua krosa a thihna a lo entîr lâwk a, chû chu AD 31 kuma Isua thihnaah a lo thleng famkim (1 Korin 5:7, 8 en la).
2. **Râhthar Vâi Kût**—Isua thih laia thlân inhawng, A thâwhlêh ruala mithianglim lo thova, Pathian hmâa râh hmasa ni tûra vâna A hruai tâkte a entîr (Matthaia 27:52).
3. **Pentekos Kût**—Hei hian Isua thlân aţanga A thâwhlêh aţanga chhiara ní sawmnganaa Thlarau Thiànglim lo thlênna tûr a entîr lâwk (Tirhkohte 2:11).
4. **Tâwtâwrâwt Kût**—Mi tinten Inremna Ni lo thleng tûr an ngâihhâih loh nân puithiamten ní 10 chhûng tâwtâwrâwt hâmin an lo puang thîn anga, hei hian 1844-a vãn biakbûka rorêl na lo awm tûr hriattîra leh lo vaulâwkna thu 1834-1844 chho vêla puanna a entîr (Thúpuan 14:6).
5. **Inremna Nî**—Hei hian kum 1844-a Isuan vãn biakbûk Hmún Thiànglimbera Puithiam lalber a nihnaa mìn sawipuina A tân, kan sual chinfelna hnâ (Daniela 8:14) tûn thlenga kal mêk hi a entîr. Tûnah hian atakin Kristâ hovin rorêl na ní kût kan hmang mêk a, rorêl na hmâah kan dîng mêk a ni.
6. **Bâwkté Kût**—Hei hian Jerusalem thar he lei siamthara a lo chhùk a, lei thar kan chên hun tûr a entîr (Thúpuan 21:4).

Hêng hi hlimthlân a lo entîr, a tak Krista tâte chu an ni. Krista’n a taka a lo chàn chhoh zêl taw h avangin he leia mihring puithiamte hova rawngbâwl na kha chu a tawp ta. Chuvangin Kalhlen kût hman a ngai taw h lova, a bàwlhlo ei leh in dânte paw h a tûl ta lo. Kût nîte paw h sêrh a ngai ta lova, hêng thûa insawisêl paw h a ngai ta lo. Kolosa 2:16-17 hian kârtin Châwlhnî thû te, sâ thiàng leh thiàng lo thû te, ei leh in thûte a sawi lova, thil lo thleng tûr hlimthlâ a sawi mai a ni e.

Zàwhna: Helai thù hi kan zàwt pêng kăwi lăwk tề ang che: Níchín khân kum 1844 a tang khân Inremna ní kút ‘Tlánna Ní’ kan tih mai, rorêlna hunah kan chêng mêk i tí a, engtin nge kum 1844 a tangin tih nê lam i sawi theih mìn hrilh leh rih lăwk tề.

Chhănnna: Aw le, a tăwikim zăwngin ka’n chhâng mai ang che: Ka sawi tāk ang khân Israelten kút an hman khân a hunbî tê têah a indăwtin an hmang chho zêl thîn a nih kha ila hre reng ang a. A hmasain an inthăwi thîn dăn leh a entîrte pawh i hriat hmasak a tûl ang. Bùl deuh hlék a tangin kan sawi a nge.

Tûpawhin thil a tih sual chuan an sual thúpá chăwi nân beram no hmêl hêm lo an rawn kăi a, chû beram lú chungah chuan an kút nghătin an sual an puang a, tichuan an sual mawh chu beram chuan a phúr a, ani chu thiamchang a lo ni ta mai thîn a ni. Khâ beram kha amâ’n a tálh a, a thisen chu maihûnin a dăwh a, puithiam hnênah hlănin a sual mawh chu puithiam chungah a hlăn chhăwng a. Puithiam chuan biakbûkah Lalpâ hmâah inremna siampui tûrin a lùhpui a, ngaihdam dîlpuina chu a va nei thîn a, chû thisenah chuan a kút chiahin măichăm kĩahte a tăt a, puanzărahte a thêh bawk a, tichuan ngaihdam a lo ni tâ a ni. Chutianga nîtin tih a nih thîn avang chuan sualna chu biakbûkah chuan a tling khăwm a, thenfaina hun siam a lo ngai ta thîn a, kum khătah tùm khăt chiah, thlă sàrihna ní săwm nîn an hmang thîn (*Lev. 23:27*).

Chumi nî chuan puithiam lalberin biakbûka sual tlingkhăwm tihfai rawngbăwlna ùrhsûn tak chu a hmang thîn a. Chû chu biakbûk tlenfaina nî a ni a, Tlánna Ní, Rorêlna Ní tiin an sawi bawk thîn. Chutiang chuan văna biakbûk hmun thianghlim tlenfaina, tlánna nî, rorêlna nî tāk tāk lo thleng tûr chu entîrna hlimthlă rawngbăwlnain an lo hmang thîn a ni.

Tichuan văna biakbûk hmun thianghlim tlenfaina, rorêlna nî a tăka lo thlen hun tûr chu inlărnain Lalpa’n zăwlnei Daniela hnênah a lo hriatîr a, hetiangin, “Zîng leh tlăi săngnhîh leh zà thum thlengin, tăh chuan hmun thianghlim tlenfai a ni ang,” (*8:14*) tiin. Heta ‘zîng leh tlăi’ tih hi, lehlîn dik lo a ni. “Tlai leh zing” tih zăwk tur a ni, saptăwng Bible-ah (Evening and morning) tih a ni. Chu chu ní khăt sawina atan hman a thîn. ni (*Gen. 1:8, 13, 19, 23*). Bible-hun laia ni an chhiar dan chu, zanlai a tang a zanlai ni lovin, tlai ni tlak a tang a tlai nitlak leh thleng hi nikhat a ni. Bible thuhar hrilhfiahna phek 1237-na, Bible Calendar tihthupui hnuai ami kha en la Chiang takin I hmu ang. Chuvangin tlai leh zing tih hi nikhat sawina atan hman a ni..

Hrilhlăwkna atân chuan ní khăt hian kum khăt a tûk bawk (*Nambar 14:34; Ezekiela 4:6*). ‘tlăi leh zing săngnhîh leh zăthum’ chuan kum 2,300 a tûk a, chutah chuan văn biakbûk chu tlenfai a ni dăwn a nih chu. Kum 2,300 tăwpna kan hriat dũh chuan khawi a tang a chhiar tăn tûr nge tih hriat hmasak a ngai, chû chu vântirh kohin Daniela hnênah a lo hrilh diam a, “Jerusalem tungdîng leh sà thă tûra thupêk chhuah a nih a tangin,” (*Daniela 9:25*) tiin. Chû thupêk chu tùm thum lai a chhuak a: Lal Kura’an thupêk hmasaber a chhuah a (*2 Chronicles 36:22, 23; Ezra 1:1*); Lal Daria’n thupêk thar a chhuah vêh a (*Ezra 6:12, 13*). A vawi thumna chu Lal Artazerxia’n BC 457 kum a chhuah a, hei hi chhiar tanna kum chu a ni tâ a ni. Thenkhatin BC 444 hi a ni zăwk lo maw? An ti thîn a. BC 444 hi chu Lal Artexerzia thupêk tùm nhina zăwk a ni a, chhiar tanna atan a dik thei lo, Mesia hriakthih a nihna leh Kross-a a thihna te kha kum 13 daihin a mil thei lo. Chuvangin BC 457 a tang a chhiar tăn hi hrilhlăwkna dang zăwng zăwng nen pawh a inrem thlap zăwk a ni. Tichuan BC 457 a tang a chhiara kum 2,300 tăwpna chu AD 1844 kha a lo ni tâ a nih chu. Zăwlneite thusawi lăwk a tangin a kumte nê lam kan lo hre thei tâ a nih chu!

Zàwhna: A nih leh, hlimthlă rawngbăwlna zînga Băwkté kút khân enge a lo entîr a, eng hlimthlă nge?

Chhănnna: Kan sawi tawh ang khân Băwkté kútin a lo entîr chu, năkina văn a tang a Jerusalem thar lo chhùk huna lei thar leh văn thar, chatuan ram kan chên hun tûr a entîr a ni

(*Thúpuan 21:2, 3*).

Zàwhna: Chû chu a tàkin a lo thleng tawh em? Lei thar leh vãn thar chu kan chên tawh em?

Chhãnnna: Nàtna leh thihna te a la awm a, sual vanga tàwrhna kan la hmùh reng chhông hi chuan lei thar leh vãn thar kan la chên lo tih a Chiang a, chutah chuan hetiang tàwrhna hi chu a bo vék tàwh ang.

Zàwhna: Chuti a nih chuan in kohhran chuan Bâwkté kût chu tûnah pawh in la hmang zêl tihna a ni maw?

Chhãnnna: Hmang zêl tèh sùh e, a hlimthlá rawngbãwlna chu a tâwp daih tawh a, a ngai tawh love kan tih kha.

Zàwhna: Nìchin khân ‘Hlimthlá rawngbãwlna chu a tak lo thlen hmâa hman tûr’ kha i ti sí a, a tak a la thlen loh chuan la hman zêl tûr ni ãwm tak! Engvanga Bawkte Kût hmang lo nge in nih a chhan mìn hrilh tèh khai.

Chhãnnna: Aw le, kan hman lohna chhan chu pàkhàtnaah chuan, khâng kût nîte leh inthãwina leh thil hlán ziahna dãn bù kha Krista’n krosa a khénbèh tawh avang leh a thãi bo tawh avangin hman a tûl ta lova, kan hmang ta lo mai a ni. A pãhnihaah chuan, kût rêng rêng kha a ruala hman theih a ni lo. Ka sawi tawh ang khân tûnah hian Krista’ hovin rorêlna kût kan hmang m êk a, hê rorêlna kût kan hman zawh hmâ chuan Bâwkté kût chu hman pawh tum mah ila a theih rih loh a ni. Krista’n vãnna rorêlna a thãwh zãwh hunah chuan biakbùk a chhuahsan ang a, tlan sãte lam tûra lo kalin, vãnah mìn hruai anga, kùm sâng khàt a vei hnûah Jerusalem thar chu vãn a tãngin a lo chhûkin leiah a inhung dãwn a, chumi chu kan chàn hunah Bâwkté kût chu a tàkin kan hmang tawh ang. Chutiang thlen hmâa tûna lo hmang thĩnte hi chuan Pathian thú kalhmang an man fùh lo deuh a ni e.

Zàwhna: Tûnah chuan hlimthlá rawngbãwlna leh a entír lo famkim chhoh zêl dãnte pawh ka hrethiam ve ta viau a, mahse kâr tìn Chãwlnî thú baw kha ka la Chiang lo deuh a, ka’n zãwt leh tèh ang che. Hê kâr tìn Sabbath hi eng hlimthlá màh a ni lo i ti a, chuti a nih sí chuan entír engmah a nei vê lo tihna em ni? Chuti nise, sèrh kher a tûlna mìn hrilhfiah thei em?

Chhãnnna: Ni e, kan sawi tâk ang khân, thil lo thleng tûr lamah a tak hlimthlá emaw, entír emaw engmah a nei lêm lo. Amaherawhchu, thil thleng tawh daih thlir lêtna a ni thung a, chuvangin Chãwlnî sèrh kher a la tûlna chú: ‘A tîrin Pathianin lei leh vãn a siam a,’ (*Gen. 1:1*) a chhônga awm zawng zawngte nêh ní rùk chhôngin a siam zo vék a ni tih hriat rengna leh engkim Siamtu a nihzia chhínchhiahna a ni. Pathian chu engkim Siamtu a nih chhông chu Siamtu a nih chhínchhiahna chu engtikawng màhin a ral thei lo. Chuvangin Lalpa’n ‘Chãwlnî chu mal a sãwm a, a tìthianghlim ta a ni,’ (*Exodus 20:11*). ‘Lalpã malsãwmna chu kùmkháw malsãwmna a ni, tihdanglam theih a ni lo’ (*Nambar 23:30; 1 Chronicles 17:27*), chuvangin kãrtin Chãwlnî hian Pathian chu engkim Siamtu a ni tih a entír a ni. Hun liam tawh khawvel siam tãntirh lam mìn thlir lêt tir baw a ni.

Zàwhna: Chãwlnî chu chuti taka pawimawh leh ral thei lo a nih si chuan engtizia nge Kristian tam zãwkte hian Sunday ní hi kan sèrh zãwk tlát chhan hi a búl deuh a tãngin mìn hrilh thei lo maw?

Chhãnnna: Thei tèh meuh mai! Zík tluak deuh taka chhâng tûr che chuan tlêma in chhãn thui deuh a ngai dãwn a, kohhran chanchin chhuina (Church History) lam pawh kan en nual

a ngai ang. Aw le, Kristian tam zâwkten Pathiannî (Sunday) an lo sêrh tâk maina chhan chu: Pâkhâtnaah chuan Paula te, Johana te, zâwlnei Danielate hnêna Lalpa'n ní hnùnhngka kalsualna lo awm tûr a lo sawilâwk lo thlèn dikna kha a ni ber mai. Chubâkah, mîten Pathian thû aia mihring thû an lo ngaihsân tâk zâwk vang a ni bawk. Kristiante'n Pathiannî hàhchâwlhna nîa an hmanna tluang tlam hmasaber chu AD 200 vêlah a ni tih Tertullian-a lehkhabu 'De Corona' phêk 23-ah kan hmù thei. Kum khatah vawikhat Lalpa thawhleha hriatrengna atan he ni hian chawhma lamin inpâwl hona an nei òin a, chawhnuah an òin leh mai òin. Kartina serh an ni lo.kumkhatah vawikhat a champha m(anniversary) angin an serh òan a ni.

Rome lalber Constantine-a Kristiana a inpêk khân Pathiannîa(Sunday) mi zawng zawng chàwlh tûr tih thupêk March 7, AD 321 khân a chhuah a. AD 325 khân Roman Catholic Bishop Sylvester I-a chuan Sunday nî chu 'Lalpa nî' tiin a vuah ta zâwk bawk (*Ecclesiastical History* by Ludoricumlucium, cent. 4, chap. 10, page 739-740 edition p. 124).

AD 364 Laodikei inkhâwmpui rorêlna chuan Sunday nî chu Kristiante'n Châwlhnî atân hman tawh zâwk tûr a ni tih chu a titlû a. AD 538 kûma France ram Orleans-a rorêl inkhâwmpui thùrêl chuan vântlâng zawng zawng pawh Sunday nîa hnâ thawk lo tûrin a khâp a ni. Chû mai chu dùhtâwk lovin Sabbath sêrh tûte chu a na thei ang bera hrêm theihna dân siam chhuakin, Sabbath sêrh chu khap a ni zui ta bawk a (Michael Geddes, *Church History*, pp. 311, 312).

“Engpawh, Sabbath nîa tihtûr apiangte chu Lalpâ nîah kan sawn ta vék a,” tiin an thuneihna a thlâk thleng liau liau a nih thû a târlang (**Robert Cox**, *Sabbath Laws and Sabbath*). Roman Catholic thû inchhâng bûah chuan hetiangin kan hmù: **Zawhna:** Engvangin nge Sabbath aia Sunday kan sêrh? **Chhâna:** ‘Roman kohhranin Laodikei inkhâwmpui rorêlnaah Sabbath thianghlimna chu Sunday-a a suan tâk avangin.’—*Convert’s Catechism of Catholic Doctrine*, p. 50. H. Canon Caffarata, *The Catechism Simply Explained*, New Revised and Enlarged Edition, 1935.

“Roman Catholic-in ní sêrh (kût nite) siam theihna a nei rêng em ni?” tiin in zâwt a ni thei e. Heta hi anmahni ngeiin an lehkhabu an ziaakah chuan hetiangin kan hmù: ‘Chutiang thil tihtheihna nei ta lo se, tûnlai sâkhua zawng zawngin an pawmpui, Pathian lehkhabu chuang sî lo, kâr khata ni sarihna (Saturday) Sabbath aţanga a ní khatna Sunday-a thlâk thlengna hi a ti thei táwp nâng,’ tiin—Stephen Keenan, *A Doctrinal Catechism*, p. 174.

Catholic mi, Monsignor Louis Segur-a chuan tihian a ziaak, “Protestant hovin Sunday an sêrh hi chu Catholic thuneihna zâhna an lantîrna a ni e,” tiin—*Plain Talk About Protestantism of Today*, 1868), p. 213.

Catholic puithiam pâkhât, T. Enright C. SS. R. lehkhathawn, January 11, 1892, *American Sentinel* an tih chanchinbû June 1, 1893 a mi phek 173-naah chuan, “Bible chuan Sabbath nî sêrh thianghlim tûr a ni tih hre reng rawh’ a ti a; Catholic kohhran chuan NI LOVE, ka vânlam thuneihnain Sabbath chu ka bân tawh a, chàwlhkâra ní hmasa ber chu sêrh thianghlim tûrin thû ka pe che a ni,’ a ti thung. Ngai têt, khawvêl pumpuia mîte chuan Catholic kohhran thianghlim thupêk chu zâh taka zâwmin, an lo kûn ta,” tiin a ziaak a nih chu. Roman Catholic hruaitu lû ber, Pope chanchin hetiangin ziah a ni: “Pope hi nasa taka chungnung leh zâhawm a ni, mihring mai pawh a ni lova, Pathian ang mai, Pathian aiâwhtû a ni,” tiin an lehkhabu *Source Book for Bible Students*, 409:4, 416:7-ah a chuang.

“Catholic kohhran dîntûin thuneihna sual thei lo leh, Pathianin dikna a hnêna a lo pêt hran ngei hmangin Sabbath chu Sunday-ah Kohhran chuan a thlâk tâ a ni,”—*The Catholic Universe Bulletin*, August 14, 1942-ah a chuang. Hêngte hi Kristian tam zâwkte'n Sabbath aia Sunday an lo sêrh zâwkna chhan òenkhâtte chu an ni. A Chiang tâwk i ti em?

Zàwhna: I sawi chu ka ãwihzâwng tak a ni a, mahse kan hotu mithiam vê tàk tàkte hian ‘Apostolte pawhin Pope awm hmâ daihin Pathiannî chu an sèrh tawh’ an ti a, an lo sèrh rêng em maw ni le?

Chhãnnna: Apostolte’n Chàwlhnî aia Pathiannî an sèrhna thù Bible-ah tlar khàt màh a awm lo, dâwt mùhlùm hlák an sawi zu nia! “Apostolte’n Pathiannî hi Chàwlhnî aiah an sèrh tih Bible aṭang ngàta mìn kàwhhmùh theih chuan dollar sangkhàt ka pe ang,” tih thútiam pawh a awm reng a, chù lãwmman chu tùmâ’n an la dawng thei lo a nih hi! Mi thiamte thusawi a nih vang ngawt chuan ãwih dùh lêm sùh. Mihringa rinna nghàh ai chuan Lalpaa rinna nghàh hi a ṭha zâwk tih a nih kha. “Hruaituah chuan i rinna nghàt sùh u,” (*Mika 7:5 Sâm 118:8,9*).

Zàwhna: Hmân deuh khân lehkhabu pàkhàt, “*Uâr Bik Nei Pâwlte*” tih Rev. Dr. Zairema lehkhabu phêk 45-49-ah chuan ‘Sabbath leh Lalpâ Nî’ tih ka chhiar a. Chù lo pawh chu “Annî Leh Keini,” tih Rev. Saiaithanga ziah 1965 phêk 30-37 te, *Kristian Tlângau* February 1982 phêk 28-naa Pastor Biaktluanga sawi te, UPC District Pastor Saihnûna chhuah, “Sabbath leh Sunday” tihthe kha ngun takin ka lo chhiar a, an sawidân leh an ṭan chhante pawh a inang deuh vék a, ‘Apostolte’n Sunday nî hi an sèrh tàwh zâwk’ niin an sawi ṭheuh mai sî a nih kha! Hemi nî hian chhangte phela, thawhlâwmtè khawnin, inkhâwm nante an hmang a, Isua pawh hemi nî hian a zirtírte hnênah a inlâr ṭhîn a. Thlarau Thianghlim lo thlen nî pawh kha Sunday bawh hi a ni,’ an ti a. A sawitûho hi Pastor-ah pawh an chhuanvãwr ber berte an nî sî a, kan lo ãwih hlê mai a sîn! An sawi dik viau lo maw? Enge a awmzia mìn chhâng thei em?

Chhãnnna: Aw le, khâng i han sawi lehkhabute kha kei paw’n ka lo chhiar vê a, a copy pawh ka nei vê nghê nghê a sîn! Bible nêna endún zêl loh pheih chuan ãwih mai pawh awl tak tûr a ni rêng a ni! I han sawi ang khân, a sawitûte làh kha Pastor chhuanvãwr, Reverend an ni khúp hlawm mai sî taka, mahse an ṭanchhàn Bible chângte han bèlhchian deuh hian Bible an chîk vák lo tih leh, an ngaihdân leh dùhdân an kalpui thui deuh a ni tih a lang chiang hlêin ka hria.

New Testament Bible-ah hian Sunday nî hi chawlhkar khata ni khatna ‘The first day of the week’ tiin wawi 8 chiah sawilan a ni a, chùngte chu kêu chhuak vék ilang, an ṭanchhàn Bible châng aṭangte chuan Apostolte’n Sunday nî chu an lo sèrh leh sèrh loh chu a chiang dùh kháwp ang chù! Bible kha lo kêu vê la, a indàwtin i’n chhiar chhuak vék tèh ang hmiang:

1. *Matthaia 28:1*— “Chàwlhnî tlai takah nisàrih ní hmasa ber tûra kua a vãr dâwnin Mari Magdalini leh Mari dang chu thlân en tûrin an kal a.” Helai thù-ah hi chuan inkhâwm tûra kal ni lovin, Chàwlhnî ral hnûah thlân en tûrin an kal a ti mai a, in pastorte chuan inkhâwm tûra kal emaw an lo tì pàlh a ni dâwn mâw?
2. *Marka 16:1, 2*— “Chàwlhnî chu a lo ral chuan Mari Magdalini te, Mari Jakoba nû te, Salomi-te chuan amah hnawih tûra an va kal theih nân englo rimtuite an lã a. Nisàrih ní hmasa berah, zîng takah ní chhuah hnûin thlân chu an va thleng a.” Aw le, helai thù-ah pawh hian ‘nisàrih ní hmasa ber’ (Sunday) an sèrhna thù rêng a lang lo. Chàwlhnî râl hnûin Isua ruãng hnawih atân rimtuite lei tûra an kal thù leh, a tûk Sunday zîng ní chhuaha thlân an thlèn thù a sawi a ni mai a, mithí ruang chei tûra kal te inkhâwm tûra kal emaw lo tih tlát mai chu Bible an chhût ngún ãwm lo mang e.
3. *Marka 16:9*— “Ní sàrih ní hmasa ber zînga a tháwhleh chuan Mari Magdalini, a kàwchhûnga ramhuai pàsàrih a hnàwhchhuaha hnênah khân a inlâr hmasa ber a.” Helai thù-ah pawh hian Sunday sèrhna thù rêng rêng a lang chuang lo. Sunday nîin a tholeh ngei a ni tih a sawi a, Mari Magdalini’n Isua a hmùh hmasàk ber thù a sawilang

leh a. Mari khân Isuâ ruang a hmùh tâk loh avangin a hrilhai êm êm a, a mangang chu a òp chhuak hial a, mîte'n an lo kalbopui a nihte a ring a, khâtih lai khân a tholeh ngei a ni tih a hriat theih nân Isua chu Mari hmùh theih tûrin a rawn inlâr a ni tih thû a sawi leh mai. Chàwlhni anga sêrh thû rêng a lang lo. A thú hrimah, Isuâ inlâr nî apiang sêrh tûr nî dâwn se, a inlâr hnem angreng sí a, sêrh pawh kan sêrh sêng dâwn em maw ní le?

4. *Luka 24:1*— “Chàwlhni chuan thupêk angin an châwl ta a; ní sarìh ní hmasa berah erawh chuan vârtianah, englo rimtui an siamte chu kengin thlânah chuan an va kal a.” Helai thû-ah phei hi chuan Chàwlhni an chàwlh zét thû a sawi chiang leh zual.
5. *Johana 20:1*— “Ní sarìh ní hmasa berah, zîngah khua a la thim laiin, Mari Magdalini chu thlânah chuan an va kal a, lung chu thlân atâ lâk sâwnin a hmû a.” Hetàh pawh hian Mari thlân kal thû kan hmû a, ní sêrh lam a lang lo.
6. *Johana 20:19*— “Chúmi nî, ní sàrih ní hmasa berah, khua a lo tlâi lamin, Judate hlauh vanga zirtîrte awmna kawngkhârte chu an khâr hnû chuan Isua an zîngah a lo ding a, an hnênah, ‘In chungah thlamuanna awm rawh se,’ a ti a.” Hei pawh hi Chàwlhni inkhâwm thû a ni lo. Judate'n Isua zuitûte kha an tidùhdâh thîn a, amah Isua làh khénbèh a ni tawh sí a, anni thlápâng chu an tlân khâwm a, kawngte an inkhârkhúm a. Isuan a thàwhlèh hnû khân a zawng chhuakin, a thlamuân ta nghê nghê a nih kha. Chutianga Judate hlâuva tlânchhè awmkhâwm mai chu an ni a, Pathian chibaibûka inkhâwm ang hi an ni lo a nih chu.
7. *Tirhkohte 20:7*— “Ní sàrih ní hmasa berah chuan chhang phel tûra kan awm khâwm laiin, Paula'n a tûka kal a tùm avangin an hnênah thû a hril a, zanlai thlengin thû a sawi zêl a.” Aw le, heta ‘chhang phél’ tih hi Chàwlhni inkhâwmnaa sakramen chhang phél emaw an ti thîn a, mahse a ni lo. Châng 11-na kan en chuan, “Paula a chho leh a, chhang chu a phél a, châw a ei a,” tih kan hmû a, hetih laia zirtîrten chhang an phèl hi sakramen a ni ziah kher lo tih Bible châng hrang hrang aţangin kan hrêthei a ni. Châw an eiho thû a sawi a ni mai a, chhang phèl nî atân Sunday nî an hman avanga sêrh tûr nî tâse, Tirhkohte 2:46 kan chhiar chuan ‘nî tin chhang phelin an awm’ a ni tih kan hmû a, nî tin hi sêrh tûr tihna em ni ang? A va khîrhkhân âwm êm! An zirtîrna a dik lo táwp a nih chu! Mí zin chhuak tûr thlâha chàw eikhâwmte Chàwlhni sêrh anga lo inzirtîr chu, khua a vâ lo thîn tèh ê!
8. *1 Korin 16:2*— “Ní sàrih ní hmasa berah chuan mitînin malsâwmna in hmùh ang zia zêlin dàh khâwl theuh ula; ka lo kal huna thàwhlâwm khàwn rêng a awm loh nân.” Hei pawh hi Chàwlhni thàwhlâwm a ni lo, châng 1-naa kan hmùh angin Kristian tihdùhdâh tuarte, a bîk takin Jerusalema awmte (mìthianghlim) tân Paulan Galatia a zìn laia thilpêk a khâwnsàk angin Korin mîte hnênah pawh lo khâwn khâwm vê tûrin a hrilh mai a ni. Mìthianghlimte chhâwmdâwlna atân bîka thilpêk khwnkhawm sawina a ni. Châng 3-naa a sawi ang hian khawngaih thilpêk a ni a, Chàwlhni lâwmna thàwhlâwm biak ina an thàwh thîn ang (offering) hi a ni lo.

Hêng châng bâk hi ‘Ní sarìh ní hmasa ber’(Sunday) sawina dang a awm lova, hêng zawng zawngah hian Chàwlhni anga hmanna a awm lo, a chiang tâwk em? Chuvangin a hmâa ka sawi tàwh ang khân, ‘hruaitûah leh mîthiamte thusawiah hian inngàt dùh tàwh sùh. Mihring vê mai an ni a, ‘Mihringa rìnna nghàh ai chuan Lalpaa rìnna nghàh hi a thà zâwk,’ (Sâm 118:8,9). “Hruaitûah rìnna nghàt sùh u,” (Mika 7:5). “I thìlung zawng zawngin Lalpa ring la, nangmâ hriatnaah inngàt sùh,” (Thúfingte 3:5). Johanan a lehkhàthawn pàhnihaah: “Tûpâwh Kristâ zirtîrna thûa awm reng lova khûm chuan Pathian a nei lo ve,” (22Joh 1:9) a ti a, chuvangin tûpawhin eng nihna pawh chèlhin, eng dìnghmùnah pawh lo ding se, Kristâ zirtîrnaa awm reng lova khûm an nih pháwt chuan Pathian nêna inzawmna nei lo an ni tihna a ni a, ríntlâk an ni lo.

Zāwhna: Tirkohnte 20:7- thua, Paulate Sunday niin an zin tia I sawi kha, Monday niin an zin a ni zawk lo maw? Sunday niin an inkhawma Paulan zanlai thlengin thu a sawi a, a tukah (Monday) niin an zin chhuak a ni zawk lo maw? “Tin, ni sarikh ni hmasa berah chuan chhang phel tura kan awm khawm laiin, Paulan atuka kal a tum avangin an hnenah khun takin thu a hril a; zan lai thlengin thu a sawi zel a” tiin a sawi a. Hea “Ni sarikh ni hmasa ber tih hi Saptawng chuan, “The first day of the week” tih a ni a, chu chu chawlhkar khata ni hmasa ber, ni khatna tihna a ni a, chu chu Sunday sawina a ni si a. Chuvangin Sunday zanah an inkhawm a, a tuk Thawhtan ni (Moday) ah an zin chhuak tihna a ni zawk lo maw?”

Chhānna: Ni lo ve. Saptawng Bible- I lo chhiar ang hmiang. “And upon the first day of the week, when the disciples came together to break bread, Paul preached unto them, ready to depart on the morrow; and continue his speech until midnight.”(KJV) tih a ni a. Heta KJV Bible-in “The first day of the week” a tih hi, Today English Version-ah chuan fiah takin tunlai tawngin angialnganin a sawi nghal a. “On Saturday evening we gathered together for the fellowship meal. Paul spoke to the people and kept on speaking until midnight.” (TEV) Saturday evening tia a sawi chu keinin “Inrinni” kan tih tlai lam leh ni tlak tawh hnu sawina a ni tih Chiang takin kan hre thei a ni. Juda te ni chhiar dan chuan nikhat hi tlai ni tlak atanga ni tlak leh thleng hi ni khat a ni a. Thu har hrilhfiahna Bible Calendar tih thupui hnuai kha chhiar la, zan lai atanga zanlai ni lovin, ni tlak atanga ni tlak leh thleng hi an ni chhiar dan a ni. Chawlhni (Sabbath) chu kan zirtawp ni tlai ni tlakah a ințana Inrinni tlai ni tlakah a tawp. Inrinni ni tlak atangin Pathian ni (Sunday) Isua thawhlehi ni ni tlak thleng hian “Ni sarikh ni hmasa ber” an tih chu a ni. Chawlhkar ni chhiar nan kan hmang ta zel. Mizo tawng Holy Bible phekk 1237-na chhiar rawh.

Chuvangin Paulan inthlahna inkhawm chawhluh a kilpui hun hi Sabbath, (tunlai sawi dana Inrinni) tlai ni tlak hnu (Saturday evening) sawina a ni. Chu chu Bible hun chhiar dan chuan, Sunday ințan zan a ni. Chawlhni (Sabbath) ni chu tuna inrin ni kan tih ni tlak khan a tawp tawh a. Ni a tlak atang khan Sunday ințan zan (Sunday ni) a lo ni tawh a, chawlkarkhata ni hmasaber chu a lo ni tawh a nih chu. Sunday ni an serh vanga inkhawm an ni lo va, a tuk Sunday niah an zin chhuah tawh dawn avangin, inthlahna (Farewell meeting) a neih pui mai a ni. Tichuan Paulan zanlai thlengin thu a sawi zel a, a tuk (Sunday) zingah chuan Asi khaw lam panin an zin chhuak ta a ni.

A fiah zawknan tihian lo sawi ila.

1. Sunday ni tlaiah ah Troas khua an lut a. Tahchuan Sabbath thleng an cham. TT 20:6,
2. Saturday Evening, Sabbath (Inrinni) ral zanah Inthlahna inkhawm an nei. TT 20:7.
3. **Sunday zing** (The first day of the week) chawhma lamah an zin chhuak a, Mittulini an thleng. TT 20:15,
4. Moday (Thawhtan ni) ah Kia thliarkar an thleng. TT 20:15
5. Tuesday(Thawhlehi) ah Sami(Samos) thliarkar an thleng. TT 20:15
6. Wednesday(Nilai ni) ah Melitikhua an thleng. Meliti khuaah hian an chawl zawk a, Ephesi khua a kohhran up ate an kohtir a, an lo thlenin an hnenah thukhawchang tam tak a sawi pui a. Tichuan an ințen ta a, lawng thlengin an thlah a, Koi thliarkar an lo thleng leh. TT 20:15,
7. Thursday(Nilaithawhtan) niah Rodi (Rhodes) an thleng a, an kal zel a Patara khua an kal tlang a an kal zel a, Turi khua-ah kar khat Friday – Thursday thleng an cham a. TT 21:1-4.
8. Friday-ah an chhuak leh a, Ptolemy khua an thlenga TT 21:7,
9. Sabbath niah Ptolemy khuaah Sabbath an hmang. TT 21:7,
10. **Sunday niah an chhuak leh a**, Kaisari an thleng a, Philipa inah an thleng atah chuan ni tam tak an cham a,. TT 21:8-10.

11. **Sunday niah Jerusalemah kal leh.** TT 21:15,
12. Monday niah Jakoba inah an lut. TT 21:18,
13. Tuesdayah Paula a inthianfai. TT 21:26,
14. Sabbath chawhnu tlai lamah Paula Pathian Biakinah an va hmu a an man. TT 2127,

Hetiang hi an zin kawng hman dan leh an khawsak dan chu a ni a, Sunday ni hi an serhna thu reng reng Bible-ah a lang lo. Zin chhuah tan nan an hmang thin zawk tih a chiang hle a ni. Amaherawhchu, an zinkawngah thliarkar a khatna laiah ni engemawzat tuipui chungah lawngah an awm chang a awm fo bawk a. Sabbath nia lawnga awm chang te pawh an nei thei tho mai thei bawk. Chu chu Sabbath an serh loh vang ni lovin, khua leh thliarkar a awm remchan loh vang mai a ni thin. Keini pawh Mizoram atanga Pune-a lehkha zira kan kal thin lai khan, a chang chuan kan chuanna Train te a tlai (delay) chang a awm a. Kan tum loh deuhvin Train chhungah Sabbath zin paha kan hman chang a awm thei. Kha kha Sabbath kan serh loh vang a ni lo va, thil awmdan (Circumstance) in a zir loh vang mai a ni. In kan thlen hunah Sabbath ni chu tha takin kan serh chhonzawm leh mai thin a ni. Sabbath ni hi zin chhuah tan ni atan chuan kan hmang ngai lo. Kan zin chhuah tawh hnuah kawng lakah Trainah emaw Thlawhtheihnaah emaw chuan laklawh lain Sabbath nia kal a ngaih chang a awm thei. Mahse khatiangah pawh khan mahni chuanna Train emaw, Thlawhna chhungah khan Pathian chibai bukna hunserh kan hmang mai thin a ni.

Paula te hian, zin programe an siamin Sabbath nia zin chhuak tan turin programe an siam ngai lo. Tuipuia lawnga an kal laklawh lain khua a awm loh vanga lawngah tuipui chunga Sabbath an hman a ngaih chang a awm a nih chuan (thil awm thei ve tho a ni a) chu chu thuhraan a ni. Mahse chu chu Sabbath an ngaihpawimawh loh vang a ni lo tih kan hrethiam tur a ni. Thilawmdanin a zirloh vang mai a ni a, Sunday serhtute zingah pawh chutiang chu thil awm fo a ni ve tho mai.

A tlangpuiin a theih chhung chu Sabbath ni hi a remchanna apiangah uluk takin an serh zel a ni tih erawh chu kan hre thei a ni.

Zawhna: Amosa 8:5-ah, “Buh kan zawrh theih nan thla thar chu eng tikahnge a ral ang a, chhangphut buh kan hralh theih nan chawlni chu engtikah nge a ral ang? tih thua sawi a, he zawhna chhanna hi Amosa 8:9-ah hetiangin kan hmu. “Tin, Lalpa Pathian thu chhuak chuan, chumi niah chuan, heti hi a lo ni ang a, chhûn laiah ni ka tlaktir ang a, nisat lai chuan lei chu ka ti thim ang,” a ti a. Engtikah nge ni chu chhunlaiah a thim kan tih chuan, Isua Kross-a a thih khan “A kin ta” a tih veleh Ni chu a sat vang lai takin a thim ta a, chhun lai takah ni chu a tla ta tihna a ni a. Kha mi ni atang khan Sabbath chu a lo ral ta a ni,” tiin kan Pastor leh Tirhkohte hian an sawi thin a, chu chu a dik em? Chawlni (Sabbath) chu Kross-a Isua a thih khan a bo ta tihna a ni lo maw?

Chhanna: Ni awzawng lo ve. A hmaa kan sawi tawh ang khan Pathian chu engkim siamtu a ni tih chhinchhiahna leh hriatrengna atan Chawlni (Sabbath) hi Pathianin a serhhran a ni a, engtikawng mahin bo thei a ni lo. India sorkar hi Idia sorkar a nih chhûng chu India sorkar chhinchhiahna India hnam puanzar (Flag) hi engtikawngmahin a bo thei lo. Chutiang bawkin, chu aia nasa mahin, Pathian chu engkim siamtu Pathian a nih chhûng chu siamtu Pathian a nihzia chhinchhiahna Sabbath ni hi engtikawngmahin a bo dawn lo va, Pathian awm chhûng zawnga awm tûr a ni kan tih tawh kha.

In hotute chuan Amosa 8:5-8 thu hi Pathianin a sawi chhan leh a awmzia dik tak hi a mik a mak pawh an hre lo a ni tih a chiang hle mai. Chawlni tih bona tûr thu sawina lam a ni lo hrim hrim a. Chawlni serh tha peih lo ho Israelte sala hruai bona thu lam zawk a ni. Israel te khan an sumdawna (business) lam ringawt kha an ngaihtuah a, Chawlni-a Pathian chibai bukna kha an hlimna atan hmang lovin phurritah an neih ta zawk a. An sumdawna ringawt kha an

thinlungah a lian a, Chawlhni (Sabbath) kha ral thuai thuai se chhang leh buh te hralh leh thuai thuai ila tih ringawt kha an rilru-ah an ngaihtuah a. Chawlhni an serh that peih loh vâng leh an sumdawnna lam ringawt an ngaituah bera an neih avâng khan; Pathian chu Israelte chungah a thin rim a, chawlhni serh thei lèk lo tûrin an hlim vanglai tak leh an hmuingil vanglai taka sala hruai bo a tum zâwk a ni. Chumi thu sawina lam chu a ni zâwk a chu chu Bible-a mi ngei I han chhiar dun ang hmiang.

Amosa 8:1-8, “Lalpa PATHIAN chuan inlârna min hmuhtîr leh a, nipui thei bâwm ka hmu a. Tin, anin Amosa, eng nge i hmuh? a ti a. Tin, LALPA chuan ka hnênah, ka mi **Israelte tâwpna tûr** a ÷uah ta, ka hêl tawh lo vang, a ti a. Lalpa Pathian thu chhuak chuan, “Chumi nîah chuan biak in hlate chu lusûn hlâah a chang ang a; mithi ruang a tam ang a, hmun tinah ngawi rengin an paih chhuak ang” a ti a. Heihi ngaithla rawh u, Aw! tlachhamte ei zo duh a, ram mirethei tibo duhte u, Buh kan zawrh theih nân **thla thar** chu eng tikahnge a ral ang a, chhangphut buh kan hralh theih nân **chawlhni** chu engtikah nge a ral ang, titu; ephah titêin sekel tirit a, dik lo taka bumna bûk hmang a; tangkaruaa mirethei lei a, mi tlachhamte chu pheikhawk bun khata lei a, buhsî kan hralh theihnân, titute u. LALPA chuan, jakoba ropuina chhâlin chhia a chham a, Mathei lovin an hnathawh rêng rêng ka theihngihl hauh lo vang, tiin. Hemi avâng hian ram chu a khûrin a chhûnga awm apiangte chu an lungngai dâwn lo vem ni? A ni, lui ang chuan a lo lian vek ang a; Aigupta ram lui angin a lobuain a kâm ang a. Tin, Lalpa Pathian thu chhuak chuan, chumi nîah chuan, heti hi a lo ni ang a, **chhûn laiah nî ka tlâktîr ang a, nisat lai chuan lei chu ka ti thim ang a**, in ruaithehte chu lungngaihnaah leh, a tâwpna chu khâkna nî angin ka siam ang,” tiin a sawi mai a ni. He lai thu-a “Chhun laiah Ni ka tlak tir ang a, nisat lai chuan lei chu ka tit him ang,” a tih hi Kross-a Isua a thih a Ni thim nêh khân sawi pawlh chi a ni lo va in kungkaihna a nei hek lo.

He mi awmzia tak zâwk chu, Pathian leh a thupêk chawlhni(Sabbath) pawh ngai pawimawh lo leh serh tha peih lova khawvel hausakna sum leh pai leh nawmsakna ringawt mai ûma an tlân ta kha Lalpa a thin a rim a, Israel te an hmuingil lai leh an nawmsak lai, an hlim vanglai takin an hlim leh lawman ni ka tih tawp sak thut dawn a ni, salah ka tantir dawn a, an himna leh lawmna ruaithehte chu ÷ahna leh nguinaah ka chantir ang a, lu tin chhipah kawlhna ka thlen tir ang a, kawng zawng zawngah saiip puan ka sin tir ang, tiin Sabbath serh tha peih lo va sumdawn rtingawt an ngaihtuahna avanga Pathianin a thinrimna thu a sawina zâwk a ni. Chawlhni ral thuai thuai se buh leh chhangphut te zuar thuai thuai ila tiin; chawlhni ni tlâk hun kha an nghâkhlel a, chawihni-a Pathian nêna hlim taka inpawl na nun neih ai chuan; chawlhni kha tla thuai thuai se, thil zuar thuai thuai ila an ti a ni. Thenkhat phei chuan chawlhni ral, (ni tlak) hun pawh nghâk zo lovin Chawlhni (Sabbath) niin an sumdawn ta hmiah hmiah mai a, chu chuan Lalpa a ti thin ur êm êm a, Amosa hmangin a thinrim thu leh a hrem tûr thu hi a puang ta a ni. Chawlhni tih tâwp tûr lam ni lovin, chawlhni serh tha duh lotu Israelte tih tâwp tûr lam thu sawina a ni zâwk. “Ka mi **Israelte tâwpna tûr** a ÷uah ta” Amosa 8:1- a ti zâwk a ni

Chawlhni ral tih kha, chawlhni tih bona sawina ni lovin, chawlhni ni tlâk thu sawina a ni. Chumi tifiâh turin Nehemia 13: 15, lo en ila. “Chûng lai chuan Judai ramah chawlhnia uain sawr khûrtea rap sâwr te, buhphal rawn phur te, uain te, grêp te, theipuite leh phurrit tinrêng phurhtir tûra sabengtung siam laite ka hmu a; chûng chu chawlhnia Jerusalem-ah an rawn phur lût a; ei tûr zawrh nite chuan a dik lohzia ka hriattir a. Tûra rama mi chuta chêng vete pawhin sânghate leh bungraw tinrêngte an rawn la a, chawlhniin Juda mite hnênah leh Jerusalem-ah an zuar a. Chutichuan Juda mi liante chu ka khak a, an hnênah, "Chawlhni tibawrhbânga in thil tha lo tih hi eng tizia nge ni? In pi leh pute pawh khan hetiang hi an ti a ni lâwm ni? tin, kan Pathian chuan heng thil tha lo zawng zawngte hi kan chungah leh he khaw chungah hian a rawn thlentir ta a ni lâwm ni? Chuti chung pawhin chawlhni tibawrhbângin Israel mite chungah thinurna in la thlen belhtir cheu mai ka ti," ka ti a. Tin, heti hi a ni a, chawlhni dawna Jerusalem kulh kawngkhâr a thim deuh veleh kawngkhârte khar tûrin thu ka pe a, tin, **chawlhni a ral hma loh chuan** hawn loh tûrin thu ka pe bawka: chawlhnia thil phurh rêng rêng an lâk loh loh nân ka tlangvâl thenkhatte kawngkhâr ka ventir a.

Helai thu aţang hian, **chawlhni ral** tih chu; chawlhni ni tlak hun sawina a ni tih a tichiang hle a ni. Bible hun chhiar dan chuan ni tl ak aţanga ni tl ak leh thleng hi ni khat a ni. Chawlhni ‘Sabbath’ chu zirt awp (Friday) tlai ni tl ak aţangin a inţana Sabbath ni tlai ni tlakah a ral leh / a t awp leh a ni. Chuvangin Amosa bung riatnaa “chawlhni chu engtikahnge a ral ang” tih hian Kross-a chawlhni ral thu a sawi lova, engtikahnge vawiin chawlhni hi a tl ak dawn, ni tl ak velel sumdawn leh thil zawrh kan duh si a, ni tla thuai thuai se sum dawng thuai thuai ila tiin Sabbath- ni a Pathian n ena hlim taka inpawlna neih ai chuan baz ar a thilzawrh mawlh kha an thlahlel z awk a ni. Chu tak chu Pathianin a huat  em avangin chawlhni (Sabbath) serh thei l ek lovin salah ka`n tan tir teh ang, a tihna a ni z awk.

Bible thu kan sawi r eng r engin a bung pumpui te chhiarchhuah hmasak a  ha a, tin a chepakai-aţanga zirin a bung pumpui (a context) in enge a tum? Tih te zir chian t ur a ni. Tin chang intulo pui pui leh thu inzawmlo pui pui chhuizawma mahni ngaihdana Pathian thu sawi mai hi a pawiin a hlauhawm  em  em a ni. Isua Kross-a a thih laia nithim kha Amaosa bungriat thu n en inkungkaihna pakhatmah a nei lo. Tin, chh un laiah ni ka tl ak tir ang tih kha a ngialnganin Isua thihnia ni thim kha an puhbel dawn a nih pawhin a inmil thei chuang lo. Khami ni kh an chhunlaiah ni kha a tla lo va, darkar thum chh ung a thim mai a ni. Chumi hnuah a lo  eng leh a, Jerusalemah chuan tlai lam dar riat velah ni a tla chauh  hin a, khami ni pawh khan chhunlaiah ni a tla lo va, tlaiah a hun pangngaiyah bawk a tla a ni. Chuvangin han sawi zawm chi a ni lo hrim hrim.

Chuvangin Amosa bung riatna thuah hian chawlhni (Sabbath) tihboral lam thu Pathianin a sawi lo va, Israelten Chawlhni (Sabbath) pawh an serh  at peihloh av ang leh chawlhni-ahte an sumdawn mai  hin avangin Pathian thinrimin an hlim vanglai leh nawmsak vanglai (An chhun vanglai) takin thimna (chhiatna) rapthlak thlentir a tum a. Sabbath serh thei lek lo t urin Asuria leh Babulon salah t ntir a tum thu sawina z awk a ni. Pathian chuan a chawlhni a humhalh tlat z awk tihna a nih chu, i hrethiam em? Amosa bung riat thu hi in hotute chu Chiang takin lo chhiarpui la, thu takah an beng an chhungawng lui tlat a nih loh chuan an hre thiam ve mai ang.

Z awhna: Anih leh tunah hian keini mizoramah chh un a nih lain America ramah chuan z an a ni a, engtikawngmahin chawlhni hi kan hmang dik tak tak thei dawn em ni? Kan chawlhni hman a va inruah thei chuang awm lo ve?

Chh anna: Mi tam tak chuan, Bible-a chawlhni (Sabbath) dik tak an hriata; hnial ngaihna an hriat loh hnuah pawh, Pathian thu dik zawm nghal mai chu an duh chuang lo va, a helna kawng a dap a, hetiang i z awhna ang hi an zawt fo r eng a ni. Amaherawhchu, engkim hre tlang vektu leh khawvel siamtu Pathian hian khawvel leilung kalphung (Geography) hi keini ai chuan a hre Chiang zawk a, chuvangchuan khawvel puma mihringten Sabbath (Chawlhni) buai hauh lova an serh theih t urzia hre l awk vekin he Chawlhni serh t ur thu hi a Dan danglam thei lo thu sawm pekah hial a lo chuan tir a ni.

A tawi thei angber leh mawl (simple) thei ang berin i z awhna chu ka`n chhang ang che. Kan ch enna lei hi mi f ingten an hmuh chhuah angin a mum a ni a, a kalkawng (orbit)-ah vir reng chungin ni khi a hel a, dar kar 24 chhungin vawikhat a vir chhuak hman a, chumi chh ung chuan chh un leh z an kan nei hman  euhva. Chutia vir reng chung chuan Ni khi kum khatah vawi khat a h el chhuak hman  hin a ni. Ni khat kan tih chh un leh z an hun chh ung hian vawikhat a vir chhuak hman a chu chu dar kar 24 vel chiaa a ni a. Lal Isua pawhin, “Chh unah dar kar sawm leh pahnih (12) a awm lo vem ni?” a tih kha. Joh 11:9; Chu ni khat kan tih dar kar 24 chh ung chuan chh un leh z an vawi khat a awm a ni. Zing nichhuah aţanga tlai ni tl ak thleng chauh hi ni khat a ni lo. Zing nichhuah aţanga tlai ni tlak thleng chauh hi ni khat nise chu i z awhna hi z awhna  wm tak a ni thei ang. Mahse ni chhuah aţanga ni tlak thleng chauh hi ni khat a ni lo va, zankhua pumhlum leh chhun nileng pumhlum; tlai ni tlak aţanga ni tlak leh thleng hi ni khat kan tih chu a ni. Lev 23:32; He ni khat tehna leh chhiar  anna hi mi thiamte

chuan an lo hmu chhuak a, Greenwich khua aṅga degree 180-na aṅgin ni tla leh ni chhuak hi an lo teh a ni.

He ni khat dar kar 24 chhûng hian khawi hmuna pawh awm ila khawilaia mite pawhin kan awmna theuhvah chhûn leh zân vawi khat theuh kan nei hman a, hun hloh emaw hlêp emaw a awm thei ngai lo. Keini Mizorama awmten he ni khat darkar 24 chhûn leh zân vawi khat kan hman lai hian khawvel danga mi tumahin dar kar 25 emaw 26 emaw an lo hmang hman bik lo va, kan awmna apiangah theuh kan dar kar hman rei zawng chu a inang vek a ni. Kan awmna lei vawikhat a vir chhuah chiah hian khawilai hmuna chengte pawhin kan awmna hmuna theuhvah chhûn leh zân vawi khat (dar kar 24) kan hmang hman theuh a ni. Khawilai khawvel ami mahin khatih chhûng khan dar kar 25-emaw an lo hmang hman bik lo. Ni awmna zawn apiang kha chhûn a ni a, ni awm lohna lam, ni êng a lan theih lohna zawn zêl kha zân a ni mai a. Tichuan, kan awmna lei hi a mum a nih tlat avangin kan chhûn leh zân hun hman erawh a inruah thei lo mai chauh a ni. Mahse kha ni khat (day) dar kar 24 chhûng kan hman kha chu a inang zel a ni.

Tuna keini Mizorama awmten kan Calendar hman ang tho hi khawvel pumah hman a ni a, kan awmna ram apiangah he Calendar hi kan inhman ṅawm vek a, a inang vek bawk a ni. Entirnan, America-ah December 25 Kristmas ni hmang tûrin Mizorama kan Calendar milchiahin zin chhuak ta la, America-ah pawh December 25 ni chu he kan Calendar ami ang chiah tho kha a lo ni zêl a ni. Sabbath chauh ni lovin kan Sunday, Monday, Tuesday leh a dangte an vaiin khawvel pumah a inang vek ni. Amaherawhchu, kan sawi tawh ang khan; kan awmna lei hi a mum a nih tlat avangin kan chhun hun leh zan hun hman erawh chu a inruah lo mai a ni. Amaherawhchu, a ni khat (Day) dar kar 24 chung kan hman kha chu a inang vek zel a ni. Pathianin Mosia hmangin “Ni ruk hnathawh tûr a ni a, ni sarhi ni erawh chu urhsûn taka lak chawlhna, inkhawmpui thianglim a ni; eng hna mah in thawk tûr a ni lo: **in awmna apiangah** LALPA tana chawlhni a ni,” tiin a sawi a. Lev 23:3; Chuvangin kan awmna apiangah Sabbath chu kan lo serhzêl mai tur a ni. Engmah buaina tûr a awm lo ve.

Zâwhna: I sawi chu a dik hmel hle maia, ka hrethiam uar uar mai, amaherawhchu tlêm la hriat thiam loh deuh ka la nei tlat. Mi ṅenkhat hian, “Khawvel danga thlawhnain emaw Lawngin emaw kan zinte hian ni hi a serh dik theih tak tak loh. India ram aṅgin khawthlang hawi zawngin thlawhnain Thawhtan ni zingah zin chhuak ta ila; ni kal chak tluka chakin thlawk ta ila, America kan zu thlen pawh khan Thawhtan zing a lo ni zel a, chuvangin zin mite tan chuan chawlhni serh dik theih a ni chuang lo” an ti a chu chu a dik thei em?

Chhânna: Dik lo, kei pawh khawvel ram hrang hrang tlawhin ka zin kual ve ṅhin a, Midle East te leh khawchhak lam ram te ka tlawh ve tawh a. Tin, Amerca pawh vawi engemaw zât ka tlawh ve tawh ṅhin a, chawlhni serh thuah leh Sunday serh thuah engmah buaina kan nei ngai lo.

Mi ṅenkhatin khawchhak zawnga zinin khawvel hel chhuak ila, ni kan hlêp a ngai a, khawthlang zawngin khawvel hel chhuakin zin ila ni kan hloh a ngai bawk a an tih te hi, ni âwm taka lang ni si lo a ni. Hun hlêp leh hloh hi thil awm tak tak thei a ni lo. Hetiangin lo sawifiah ila.

Entirna a lo siam ila. Phir unau zankhata piang v eve, an pian dar kar pawh inang chiah an awm a. Pakhat chu Liana a ni a, pakhat zawk chu Thanga a ni a. Entirnan, Aizawl aṅgin January ni khat niah chiah khawvel hêl chhuak turin chhak leh thlang zawngin an zin chhuak a. Liana chu khawchhak lam hawiin a kal a, Thanga chu khawthlang lam hawiin a kal a. Thla tam tak hnuah an zinkawng zui zêla khawvel hêl chhuakin an zin chhuahna hmuna Aizawl an lo thlang leh v eve a. Chhak lam hawi zawnga zin chuan ni tawk zawng a zin a nih avangin a ni chhûtnaah ni khat a belh a ṅulin a lang a. Khawthlang lam zawnga kal kha chuan ni kal zawnga kal a nih avangin a ni chhûtnaah ni khat a paih a ngaiin a lang bawk a ni. An zin chhuahna hmuna Aizawl

an lo thlen leh v eve hnu khân chhak lama zin chhuak zawk Liana chu Thlang lama zin Thanga ai khan ni khatin a upa zawk ta tihna emni dawn le? An thang bo chhung chu in tluk chia mah sela, Lianan ni khat a hlêp a, pakhatzawk Thanga khan ni khat a hloh niin kan sawi si a. Chhaklam pana zin Liana khân ni khat hlêp tak tak nita ang selang, thlanglam pana zin Thanga khân nikhat hloh tak tak ni tabawk selang chuan, heng unau phir piang dûnte hi an pian hnuah ni hnhin an in upat hleih dawn tihna a ni ang.

Tin, chutiang chuan zin chhuak nawn sek pheï selang chuan, chhak lam pana zin chhuak Liana chu a unaupa Thanga tan chuan a pa rual lai a la ni thei mai âwm e. Mahse, engtikawngmahin kha phir unaute kha khawvel hêl chhuaka an zin vang ringawt khân kum lamah in upat hleih theih a ni lo. Chu chuan hun hi hloh leh hlêp a awm thei lo tih chiang takin a lantir âwm e. Niâwm taka lang ni si lo a ni. Kan awmna lei vawikhat a vir chhuah apiangin khawi hmuna awm pawh ni ila nikhat kan nei ham theuh zel a ni. Lei vir zawng zuin emaw a kalh zawngin emaw kan zin chuan, ni khat huam chhunga dar kar awm zat chhût chhuakin, kan awmna apiangah kan inseam re thei zêl a ni.

Entirna lo siam leh ila. Aizawl ațangin mi pakhat khawchhak lam panin a zin chhuak , ni sâwm chhûngin lei hi a hêl chhuak pap hman a. Chhak lam pana zin a nih vangin lei zawng zuin a zin tihna a ni. Khawvel hêl chhuaka Aizawl a lo thlen leh chuan, helai Aizawla lo la awm reng te pawh khan ni sâwm chia baw an lo hmang ral hman a, a zin nana a hun hman ral zat nen a danglam chuang lo. Nimahsela, ni sâwm a thang chhûng khan lei hi vawikhat a hêl chhuak hman si a, Aizawla lo awmte ai khân ni khat a ei tam ta bik tihna em ni ang? Teuh lo mai. Chutiang bawkin khawthlang zawmga zin pawh lo awm se, lei vir loh zawnga kal a nih avângin ni khat a hloh tihna a ni chuang hek lo.

Entirna dang lo siam leh ila. Rêl (Train) KM khata sei a awm a, mihring kal pangngai tluk leka muangin KM khat a tawlsawn a. Chumi awmzia chu, Rêl lu inngahna zawn chiahan Rêl mei lam chu a inngat ta tihna a nih chu. Chutia a tawlsawn rual chia chuan, Rêl lu lama mi pakhat awm chu Rêl kal dan tluka chak chiahin Rêl mei lam panin Rêl chhûngah chuan a lo kal ve a, chutih lai vêk chuan Rêl mei lama mi chu Rêl tawlsawn tluk chiaha chakin Rêl lu lam panin Rêl chhûngah chuan a lo kal ve baw a. Heng mipahnihte hi Rêl tlukchiaha chakin an kal ve ve avangin Rêl a din veleh KM khat chia an kal hman ve ve tihna a ni a. Tin, Rêl hmawr lehlam ve ve an thleng hmanchia tihna a ni baw ang. Rêl chuan KM khat tawlsawn nan minit nga chia a hmang ral a. Chutiang bawkin Rêl chhûnga hêng mipahnihte pawh hian Rêl hmawr lehlam ațanga Rêl hmawr lehlam thleng tûirin minit nga baw an hmang ral ve ve a ni. Rêl meilam ațanga lo kal tan ta kha minit nga hnuah chuan a awmna ațangin KM hnih a hlaah a awm ta a, Rêl lu awmnaah chiahan a mei lam kha a inngah avangin. Heng mipahnihte hi an kal thui zawng leh an hun hman rei zawng chu a inang chia a, nimahsela, pakhat kha Rêl tawlsawn zawnga a kal avang khan KM hnih a hlaah a awm hmun a sawn ta daih a, pakhat zawk erawh chu Rêl tawlh sawn zawng ni lo va, a kalh zawnga a kal avangin, a awmna hmun sawn ve lo angin a lang a ni. Chute a nih chuan, a tawlsawn hla zawk a hian hun a hlêpin, a tawlsawn ve chuang lova lang hian hun a hloh tihna em ni ang le? Ni awma lang ni hauh si lo a ni.

Entirna dang hmangin lo sawifiah leh zual dawn ila: Aizawl ațangin Thawhtan ni zingah lei vir chak lam tluk chiaha chakin thlawhnain khawthlang lam hawi zawngin zin tai la. Lei vir chak zawng tluk chiaha kal kan nih avangin, kan awmna apiang kha Thawhtanni zing a ni zel ang. Kan tan chuan ni tlak a la awmve rêng rêng loh avângin kan zin chhuah țanna Aizawl khawvel hêl chhuaka kan zin chhuahna hmun Aizawl kan lo thlen leh pawh chuan, Thawhlehi ni zing kha la ni rengin kan hri ang. Amaherawhchu, Aizawla lo la awm renga te kha chuan nikhat leh zan khat dar kar 24 an lo hmang ral hman tawh a, Thawhtanni zing la ni renga kan hriat chu an tan chuan Thawhlehi ni zing a lo ni tawh a, ni khatin kan hnuafual bik ta tihna em ni ang? Hnai lo ve, dar kar 24 an hmanral zat chia kha keini pawhin kan hun hman ral zat chia a ni a, hun

hloh rêng rêng a awm lo va, hlêp a awm bawk hek lo. Amaherawhchu, kan zin țanna Aizawl kan lo thlen leh khan Thawhlehi zing a ni tih kan pawm ve mai tur a ni.

Khawihmunah pawh awm ila, lei vawikhat a vir chhuah apiangin nikhat (dar kar 24) kan nei zêl a, hun hloh leh hlêp tak tak a awm thei lo. Khawvel pum hêla Lawnga zin țhinte pawhin buaina an nei ngai lo va, an Calendar hman a sutbuai sak ngai hek lo. Khawvel an hêl chhuah hnuah pawh awmhmunah lo awmte nêh an ni mal chhût dan a inang chiah zel a ni. Chuvangin Bible-in “In awmna apiangah Sabbath chu in serh tûr a ni” a ti mai a. Kan awmna apiangah hian lo serh mai ila, engmah buaina a awm lo. Chutiang bawkin Sunday serhtute tan pawh buaina na nei bik hek lo. I hre thiam tawh mai em?

Zâwhna: Ka hrethiam ta khawp mai, amaherawhchu, zâwhna dang ka la nei ta fo mai. Kan mithiam thenkhatte hian, chhim tâwp leh hmar tâwp (North pole leh South pole) ah hian thla ruk chhung ni a êng a, thla ruk chhûng ni a lang lo va an ti a. Chuti a nih chuan, hênglai amite tan hian Sabbath serh dik tak tak theih a ni chuang dawn em ni?

Chhânna: Zâwhna âwm tak I han zâwh leh avângin ka lawm hle mai. Ni e, hei hi an zâwt fo taka sin, amaherawhchu a hmaa kan sawi ang khan, ni khat hi darker 24 a then a ni a, hênglai ram vêl mihringte chên theihna chinah hian Seventh day kohhrante pawh kan nei a, tin, Sunday serh kohhran dangte pawh an awm vet ho bawk a. Chûng hote nêh chuan Telephone tein kan inbe zauh zauh reng a, Internet (E-Mail) hmangin kan in be reng bawk a. Sorkar hna thawk leh nitin inhlawhchawpte pawhin nitin nikhat rate hlawh vek lain hlawh pawh chhût vek a ni a, thlahlawh pawh chutiang zêlin tuna kan Calendar hman ang tho hi an hmang a, engmah chawhni serh chungchangah buaina an nei chuan lo. Ni chhuah hun leh tlâk hun ni khat kha an local time dar kar mil thlap thlapin an ti thei vek a, ni kal dan ațang leh khaw êndan ațang tein engmah an hai bik lo. Pathian hian hêng zawng zawng hi a lo hre lâwk vek a, chuvangin tumahin Sabbath serh thua buaina an tawh lohnan Ni ramri (International Date line) te hi a lo ruahman sa vek a lo ni. Kan awmna apiangah Sabbath chawhni chu buai hauh lovin kan serh thei vek a ni. Chutiang bawkin Sunday serh ho pawh an buai chuang lo. Kan Calendar hman a inang vek a ni. I hre thiam em? Aw, ka hrethiam ta e, ka lawm khawp mai. Tunah chuan thisena min tlantu Lal Isua Chawhni dik tak ngei chu ka serh ve tawh ang e.

Zâwhna: Kan hotu thenkhatte hian, Sabbath chu hmanlai atan chuan chawhni dik chu a ni ngei a, thusawmpêkah pawh a chuang ngei a. Amaherawhchu, thuthlung thar hunah chuan Sunday hi Lalpan a thlâknan a lo pe tawh a ni. “Chutichuan, thenkhat chu mi chawhlnaah chuan an la luh tur thu a la awm avang leh, hmana Chanchin Tha hrilh dawngtute chu awih loh vanga an luh tak loh avangin, rei tak hnu khan Davidaah chuan, “Vawiin hian,” tiin ni eng emaw a ruat nawn leh a ni” Hebrai 4:6-7 ah Paulan a lo sawi ang hian ni dang Pathianin a ruatnawn leh a, chu chu Sunday hi a ni. Tin, Sun tih chu ‘Ni’ tihna a ni a, chu chu Isua sawina a ni, “ Nangni ka hming țihtute tân erawh chuan Felna nî, (Sun of Righteousness) a thlaa tihdamna nêh, a lo chhuak ang” Malakia 4:2-ah a lo sawi ang hian Isua hi ‘Felna Ni’ (Sun of Righteousness) a ni a, chuvangin Sunday hi thihna hneha a thawhlehi ni a lo ni leh zêl bawk a, Isua ni thianghlim a nih avângin Kristiante chuan Sabbath aiah kan serh tawh zâwk tûr a ni, an ti a a dik em?

Chhânna: A hmaa kan sawi tawh ang khan, hei hi zirtirna dik lo a ni. Pathianin a Dan thianghlim thusawmpêka chawhni a lo dah tawh thlâkthlengna turin engmah a ti thei lo. He Dan hi Chhunhan tetaktê pawh tih bo leh tih danglam theih a ni lo. Tin Hebrai 4:7, “Vawiin hian,” tiin ni eng emaw a ruat nawn leh a ni” tih hi Sabbath aia Sunday chawhni atana ruat nawn leh tihna a ni hauh lo mai. Israel fate Josua hova Kanan-a an chawhna tûr chungchang sawina a ni a, an rin lohna leh thuâwihlohna avângin Josua khân Kanan-ah khan a chawhpui thei lo va, chubakah Isua Kristaa chawhna-ah an châwl thei lo bawk a nih kha. Amaherawhchu mi thenkhat chu chawhlnaah lût tûr an la awm avangin chûng mite tan chuan hun dang / ni dang chance a la pe leh tihna daih a ni. Sabbath danga ruat leh tihna lam a kâwk lo. Chu chu a châng zawm zêl han chhiar hian a fiah leh nghal mai.

“Vawiin hian a âw in hriat chuanIn thinlung tikhauh suh u,”tia a hmaa ka sawi ang khan. Josua chuan anniho chu a chawlhtir tawh si zawngin, chu mi hnuah chuan ni dang thu chu a sawi lo vang. Chutichuan, Pathian mite tan chuan, Chawlhnia chawlhna a la awm ta fo va” Heb 4:7-9 (So then, a Sabbath rest still remains for the people of God” RSV Catholic Edition. (There remains, then a Sabbath rest for the people of God) NIV . tih a ni a, Sabbath ni dang serh thu a sawi lo. TEV-ah pheh chuan fiah lehzualin a sawi a. (As it is, however, there still remains for God’s people a rest like God’s resting on the seventh day) tiin nisarihna ni (Seventh day) a chawlhna hi chu a la awm reng a ni tih a sawi zawk a ni.

Tin, Ni (Sun) khi ringlo mite pathian a ni a, fellohna leh sualna zawng zawng lo chhuahna bul a ni zawk a, mahse khawvel mite chuan an pathian ropui ber hnehtheihloh pathian(Invincible god) an lo tih thin chu a ni a. Khi Ni betu te khian Ni chibai an bûkna ni atan Sunday ni hi an hmang thin a ni. Khi Ni (Sun) khi Isua a ni rêng rêng lo va, Isua siam a ni zawk a, Sunday ni serhna hi Isuarawn siam pawh a ni hek lo va, kan sawi tawh ang khan Rome atanga Kristianna zawi zawiarawn seng luh a ni. Tualthahna atanga lo lût a ni a, a bawlhhlawh em em a ni. Chuvangin khi nifang betuten khi Ni khi pathian fel leh ropui berah lo ngai mahse, felna Ni dik tak (Sun of Righteousness) zawk chu Lal Isua hi a lo ni e, tiin zawlnei Malakia hian a lo sawi a ni zâwk. Khi ni betute paihthlâkna atana a sawi zawk a ni.

Isua chu, Sabbath niin thlânah a chawl a, Sunday ni-ah erawh chuan a hna chhunzawm turin thihna hnehin thlân ata a lo tho leh a, ringlo mite pathian ni (Sunday ni) hi hnathawhna atan hmangin arawn bawhchhe nghal tawp mai a ni zâwk. Isua thawhlehna ni a nih vânga serh tûr lo ni ta ang sela chu, Isua thawhleh hnuah khân zirtirten Sunday an serh nghal ngei ngei ang a, Isua pawhin serh tûrin thu a pe ngei ngei ang. Mahse vawikhatte pawh Sunday serh tûrin thu a pe lo va, Pathian mite tan chuan chawlhni (Sabbath) a chawlhna a la awm zel a ni,” tiin Biblechuan a sawi zawk a nih hi. I hrethiam tawh mai em?

Chhiartu zawng zawngte leh ngaithlatute Pathianin mal sawm che u rawh se Amen.

Produced in PDF by
Northeast Adventist Media Centre
Mizo Conference of SDA
Seventh-day Tlang, Aizawl, Mizoram.
Contact: 0389-2345377